

DRAUGAS

PERIODICALS
July 23, 1997

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629

TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

Vol. LXXXVII Kaina 50 c.

TREČIADIENIS — WEDNESDAY, LIEPA — JULY 23, 1997

Nr. 141

NATO karinio komiteto pirmininkas Lietuvoje mato didelę pažangą

Vilnius, liepos 22 d. (BNS) — Lietuvoje viešintis NATO karinio komiteto pirmininkas ir aukščiausiasis sąjungos patarėjas kariniais klausimais generolas Klaus Naumann pabrėžė, kad, siekiant kariuomenės suderinamumo su NATO, vienoda ginklų rūšis nėra svarbiausias reikalas. Svarbiausia — ta pati karių kalba, tų pačių standartų informacinės sistemos ir ryšio priemonės, sakė generolas.

Lietuvos kariuomenė neseniai pasiekė perkanti amerikietiško automatų, kad greičiau būtų pasiekti NATO reikalavimai. Lietuvos žurnalistų paprašytas įvertinti šiuos ketinimus, K. Naumann pažymėjo, kad „pagrindinis NATO politikų principas — nesikišti nė į vienos valstybės sprendimus dėl ginklavimo“.

Anksčiau Vokietijos ginkluotosioms pajėgoms vadovavęs generolas pabrėžė, kad jo valstybė naudojasi ir sovietų gamybos sraigtasparniais, kurie yra įtraukti į NATO reikalavimus atitinkančios ginklų tės sąrašus.

Paklaustas, ar per dvejus metus — iki kito galimo sąjungos plėtimo 1999 m. — Lietuva gali pasiekti NATO reikalavimų, K. Naumann sakė žinąs apie dideles Lietuvos pastangas siekti tokio suderinamumo. Jis pabrėžė, kad ypač svarbu, jog Lietuvos kariai dalyvauja taikdaryje misijose Balkanuose, kur tarnauja NATO daliniuose.

Prieš 2 metus Lietuvoje pastutinį kartą lankęsis K. Naumann sakė pastebėjusių pokyčių. „Žymų pagyvėjimą mačiau jau važiuodamas iš oro uosto“, sakė jis.

Susitikimuose su Lietuvos kariuomenės vadovu generolu Jonu Andriškevičiumi jie aptarė, ką Lietuva jau padarė ir ko dar turi siekti. NATO karinio komiteto pirmininkas informavo apie ketinimus įkurti „Bendradarbiavimas vardan taikos“ programoje dalyvaujančių valstybių štabą NATO vadovietėje.

Į susitaikymo konferenciją atvyks penki prezidentai ir Rusijos premjeras

Vilnius, liepos 22 d. (BNS) — Lietuvos prezidentūra jau gavo šešių valstybių vadovų oficialų sutikimą dalyvauti rugsėjo mėnesį Vilniuje vykšančioje konferencijoje.

Rugsėjo 5-6 dienomis tautų susitaikymo konferencijoje dalyvauja:

* Lietuvos Krašto apsaugos ministerija atrinko 10 jaunuolių, kurie žada vykti mokytis į JAV karo akademiją West Point, Colorado Springs ir New London. Pirmadienį iš dalyvavusių 30 kandidatų — 17-21 metų jaunuolių, po psichologinio testo ir anglų kalbos žinių patikrinimo buvo atrinkti tinkamiausi. Dabar jiems reikės patikrinti sveikatą Centrinės medicinos tarnybos, Karinės medicinos ekspertizės komisijoje. Kandidatūras taip pat aptars karių ir civilių tarnautojų atrankos mokyti užsienio valstybėse komisija, pranešė KAM atstovė spaudai.

Generolas J. Andriškevičius pažadėjo įdiegti daugelį K. Naumann pasiūlymų. „Abu sutarėme, kad karių turi mokytis vadai iš dalinių, o ne vadovėlių pasiskaitę ir mokymo katedrose karjerą padarę karininkai“, sakė generolas.

Svarbiausia — derybos dėl Europos Sąjungos

Lietuvos premjeras Gediminas Vagnorius antradienį susitikęs su NATO karinio komiteto pirmąjį generolą Klaus Naumann pabrėžė, kad nors Europos Sąjunga ir negali atstoti NATO, dabar svarbiausias klausimas — „realios derybos dėl narystės ES, kuri atneštų ne tik spartesnį ekonomikos augimą, bet ir suteiktų politinio saugumo garantijas“.

Narystė ES, sakė premjeras, leistų išvengti naujų skiriamųjų linijų Europoje atsiradimo bei netikrumo Baltijos regione didėjimo.

„Europos žemėlapyje neturi atsirasti jokių skiriamųjų linijų“, sakė NATO karinio komiteto pirmininkas.

NATO ir ES lieka pagrindiniai Lietuvos tikslai

Lietuvos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas užtikrino Klaus Naumann, kad narystė NATO ir Europos Sąjungoje lieka svarbiausias Lietuvos užsienio politikos tikslas.

Susitikime ministras pristatė Lietuvos strategiją po Madrido ir Amsterdamo susitikimų, pranešė URM informacijos skyrius.

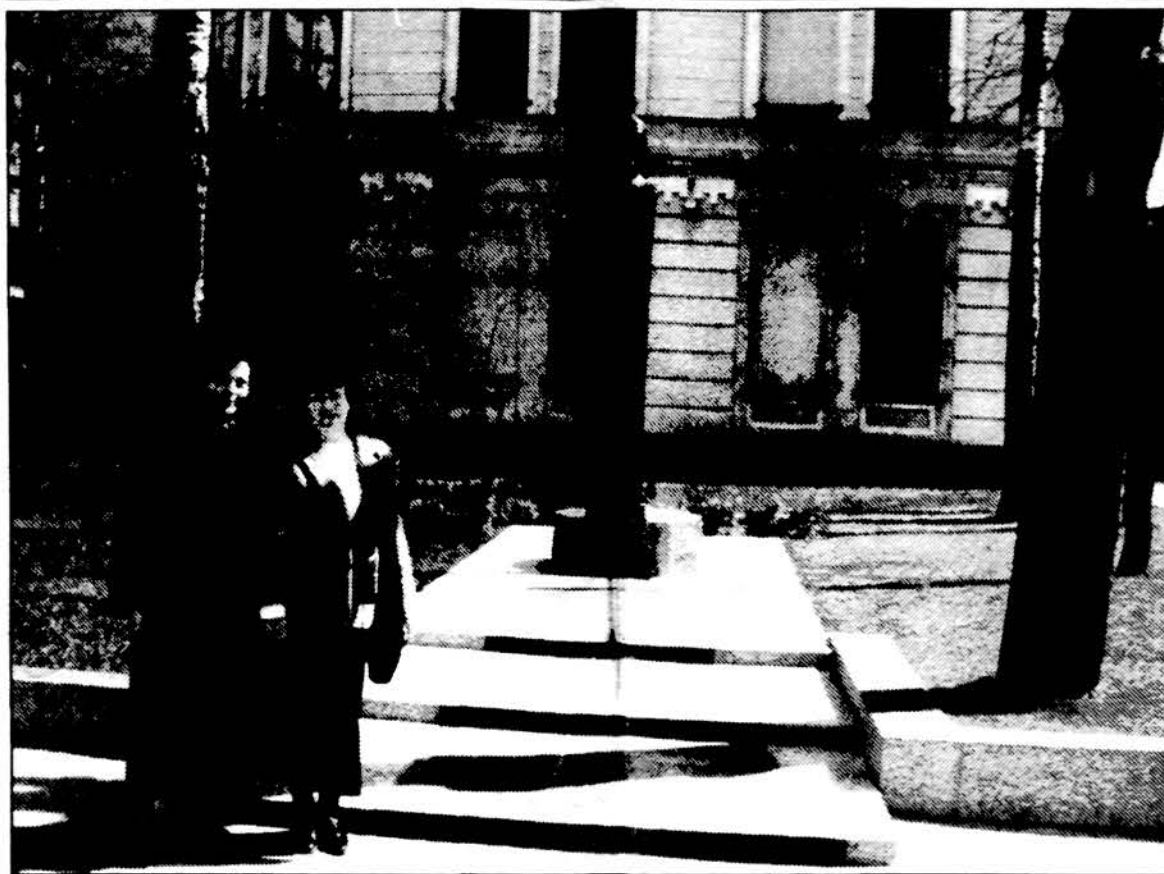
Generolas K. Naumann užtikrino, kad NATO ir toliau lieka atvira naujiems nariams, ir pagyrė Lietuvą už aktyvų pasiruošimą bei indelį į Europos saugumą.

Ministras ir NATO Karinio komiteto pirmininkas sutarė, jog labai svarbu įtraukti Rusiją į Europos saugumo klausimų sprendimą ir bendradarbiavimą.

lyvaus Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas bei prezidentai: Lenkijos — Aleksandr Kwasniewski, Suomijos — Martti Ahtisaari, Estijos — Lennart Meri, Latvijos — Guntis Ulmanis ir Baltarusijos — Aleksandr Lukašenko. Negalės atvykti tik Rusijos prezidentas Boris Jelcin, kurį konferencijoje pakeis premjeras Viktor Černomyrdin.

Antradienį posėdžiavęs šios Lietuvos ir Lenkijos prezidentų rengiamos tarptautinės konferencijos „Tautų sambūvis ir geri kaimyniniai santykiai — saugumo ir stabilumo Europoje garantas“ organizacinis komitetas patvirtino programą ir pokalbių temas.

Lietuvos prezidento referentas užsienio politikai Petras Vaitiekūnas sakė, kad aštuonių valstybių vadovai skaitys pranešimus konferencijos atidaryme ir dalyvaus sesijose, skirtose Vidurio ir Rytų

Nuotr.: (iš kairės) Audronė Pakšienė ir Kristina Cepkauskienė, muziejaus archyvų bibliotekos darbuotoja, viena iš nukentėjusių Sausio 13-osios įvykiuose, prie Kaune, Karo muziejaus sodelyje pastatyto paminklo Stasiui Lozoraičiui. Tolumoje — namas, pažymėtas paminkline lenta Jame gyveno S. Lozoraitis.

Lietuvos-Latvijos derybos dėl skrydžių valdymo vėl pasibaigė nesėkmingai

Vilnius, liepos 22 d. (BNS) — Antradienį Rygoje nepavyko suderinti Lietuvos ir Latvijos susitarimo dėl skrydžių valdymo regiono virš rytinės Baltijos jūros dalies padalinimo.

„Lietuvos kompromisiniam pasiūlymui pritarė 53 valstybės, įskaitant kaimynines Lenkiją, Rusiją ir Švediją, bet išskyrus Latviją“, sakė Lietuvos derybų delegacijos vadovas, Užsienio reikalų viceministras Albinas Januška.

Jis apgailestavo, kad neišsipildė vilys, jog pavyks suderinti susitarimą dėl oro erdvės ir skrydžių valdymo atribojimo.

Oro erdvę virš rytinės Baltijos jūros, kuri yra kont-

roluojama Latvijos. Pasak A. Januškos, Lietuva žada kreiptis į ICAO tarybą, kad ji dar kelioms savaitėms pratęstų nustatytą susitarimui pasiekti terminą. Lietuvos derybininkų vadovas tikisi, kad galbūt dar pavyks priimti sprendimą „dvišaliu pagrindu“.

Po to, kai be rezultatų baigėsi birželio mėnesį vykusios daugiašalės derybos Paryžiuje, Lietuva ir Latvija buvo įpareigtos susitarti iki liepos 21 d. Nepavykus susitariti, medžiaga bus perduota Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) tarybai, kuri priims galutinį sprendimą.

Lietuva ir Latvija taip pat dar nėra baigusios derybų dėl ekonominės zonos Baltijos jūroje padalinimo.

roluojama Latvijos.

Pasak A. Januškos, Lietuva žada kreiptis į ICAO tarybą, kad ji dar kelioms savaitėms pratęstų nustatytą susitarimui pasiekti terminą. Lietuvos derybininkų vadovas tikisi, kad galbūt dar pavyks priimti sprendimą „dvišaliu pagrindu“.

Po to, kai be rezultatų baigėsi birželio mėnesį vykusios daugiašalės derybos Paryžiuje, Lietuva ir Latvija buvo įpareigtos susitarti iki liepos 21 d. Nepavykus susitariti, medžiaga bus perduota Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) tarybai, kuri priims galutinį sprendimą.

Lietuva ir Latvija taip pat dar nėra baigusios derybų dėl ekonominės zonos Baltijos jūroje padalinimo.

Ugniagesius Lenkijoje vargina drėgmė ir lietūs

Vilnius, liepos 22 d. (BNS) — Potvynių nuniokotai Lenkijai padedantys Lietuvos ugniagesiai daugiausia skundžiasi nuolatine drėgme.

Priešgaisrinės apsaugos departamento Informacijos skyriaus viršininko pavaduotojas Vladas Rakštelis sakė, kad neišsijaušinti lietus neleidžia išsilaikyti darbuotojų ir patalynės vyrams pradžiūti.

Jie beveik savaitę darbuojasi Pietų Lenkijos Košcino miestelyje, kuris yra Lenkijos Vokietijos pasienyje, prie Vartos ir Oderio upių santakos.

30-ties ugniagesių gelbėjimo būrys, vadovaujamas departamento direktoriaus pavaduotojo Remigijaus Baniulio, kaimyninę Lenkiją išvyko liepos 16 dieną.

Pasak V. Rakštelio, lietuviai stato įtvirtinimus, padeda gyventojams persikelti į kitas vietas. Perkeliant lapių ferma, gyvena įkando vienam ugniagesiui. Tačiau, viršininko teigimu, pavojus apskriti kokia nors liga yra labai mažas, nes lapės greičiausiai yra skiepytos.

Lietuviai gyvena kareivinėse, juos maitina ir benzinu aprūpina lenkai.

Kol kas neaišku, kada ugniagesiai grįš į Lietuvą, nors iš pradžių buvo planuota, kad Lenkijoje jie dirbs 7-10 dienų. V. Rakštelis sakė, kad Len-

Pasaulio naujienos

(Remiantis DPA, Reuter, BNS, INTERFAX, ITAR-TASS, BelaPAN, RIA žinių agentūrų pranešimais.)

Bruselis. Izraelio užsienio reikalų ministras David Levy antradienį jausmingai gynė savo valstybės pasišventimą Vidurio Rytų taikos procesui. „Aš žinau, kad kai kurie iš jūsų mano, jog Izraelis neprisideda prie taikos proceso, tačiau tai ne dėl mūsų užsispyrimo, o dėl mūsų gyvybių gynimo“. Taikos procesas dėl Izraelio ir palestiniečių nesutarimų saugumo ir žydų gyvenviečių statybos klausimais jau penktą mėnesį yra užstrigęs aklavietėje. Palestinos vadovo Yasser Arafat ir D. Levy susitikimas būtų pirmas aukščiausio lygio Izraelio ir PIO kontaktas nuo balandžio mėnesio.

Jeruzalė. Pirmadienį Izraelio ministras pirmininkas Benjamin Netanyahu parlamente pralaimėjo balsavimą dėl pasitikėjimo, tačiau liko savo poste, nes opozicijos partijos nesugebėjo pakankamai susitelkti, kad atstatydintų jo vyriausybę, tam reikia absoliučios parlamento daugumos — 61 deputato — paramos.

Jungtinės Tautos. Pirmadienį Gruzijos prezidentas Eduard Ševardnadze pareiškė, kad idėja jo valstybėje dislokuoti gausias daugiatautes taikdaryje pajėgas sulaukė daugiausia teigiamų atsiliepimų. 1.500 karių Rusijos vadovaujamos taikos palaikymo pajėgos iš Nepriklausomų Valstybių Sandraugos (NVS) valstybių patruliuoja teritorijoje tarp Gruzijos ir separatistų kontroliuojamos buvusios autonominės Abchazijos respublikos. Gruzijos kariuomenė kartu su šimtais tūkstančių pabėgėlių iš Abchazijos pasitraukė 1993 m. NVS karių įgaliojimai baigiasi liepos 31 d., ir Gruzija teigia, jog jie turės išeiti, jei nesutiks imtis platesnių funkcijų, kaip policijos patruliavimas platesnėje zonoje bei pagalba grįžtantiems etniniais gruzinų pabėgėliams.

Varšuva. Lenkijos prezidentas Aleksandr Kwasniewski po pirmadienį įvykusio susitikimo su premjeru Włodzimierz Cimoszewicz bei Vidaus reikalų, Užsienio reikalų ir Gynybos ministerijų atstovais pareiškė, jog nemano, kad yra būtina įvesti ypatingąją padėtį. Be to, A. Kwasniewski mano, kad nėra kliūčių nuo potvynio nukentėjusiems rajonuose ruošti rinkimams, kurie turėtų įvykti rugsėjo 21 dieną.

Sarajevas. Bosnijos serbų prezidentė Biljana Plavšić pirmadienį pažadėjo likti poste ir kaltinti serbų nacionalistus ją pašalinus iš valdančiosios partijos dėl jos pradetos kampanijos prieš korupciją aukštuose valdžios sluoksniuose. Buvusio serbų prezidento, dabar kaltinamojo karo nusikaltimais Radovano Karadžić šalininkai šį savaitgalį pašalino B. Plavšić iš Serbų demokratinės partijos (SDP). R. Karadžić taip pat ją paragino palikti prezidentės postą. B. Plavšić įsivėlė į kovą su R. Karadžić šalininkais, kai viešai juos apkaltino turto grobstymu ir didele kontribandos operacijomis. „Aš vadovausiu valstybei pagal Bibliją ir konstituciją, kol žmonės neatšauks mano mandato. Mano kadencija baigiasi 1998 metais, ir tik žmonės gali iš manęs atimti valdžią“, teigė ji.

New Yorkas. Pirmajame savo pranešime apie krikščionių persekiojimą pasaulyje, JAV Valstybės departamentas griežtai kritikavo Kiniją už religinės laisvės apribojimus, antradienį pranešė „The New York Times“. Pranešime, kuriame aprašomi tarptautiniai religijos laisvės apribojimai 78 valstybėse, taip pat yra prašoma Rusijos prezidento Boris Jelcin sustabdyti įstatymo projektą, ribojantį evangelikų ir kitų religinių grupių veiklą Rusijoje.

Moskva. Totalitarinės religinės sektos ir judejimai Rusijoje verbuoja savo šalininkus, panaudodami psichotropines ir narkotines priemones, antradienį pareiškė žurnalistas Rusijos VRM mokslinio tyrimo instituto darbuotojas Boris Kalačev. Pasak jo, neseniai Rusijos šiauriniuose regionuose atlikti moksliniai tyrimai parodė, kad daugelis narkotikus vartojančių jaunuolių vienaip ar kitaip susiję su satanistų, „baltųjų brolių“ ir kitomis sektomis. „Vakaruose į tokių sektų veiklą reaguojama gana griežtai ir orientuojamasi į Konstitucijos normas. Kiekvienoje valstybėje yra viena vyraujanti religija. Tačiau tai neįsiekia kitų religijų veiklos varžymo“, sakė jis.

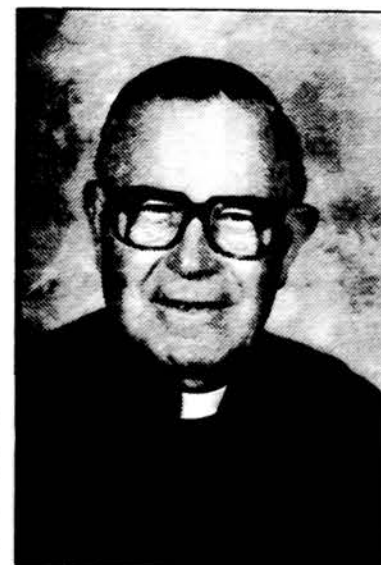
San Francisco. Jei šiaurės korejiečiai būtų „pakankamai išproteję“ pradėti puolimą prieš pietų pusę, jie galėtų padaryti labai daug žalos, tačiau proceso metu būtų sunaikinti, pirmadienį pareiškė JAV gynybos sekretorius William Cohen. JAV turi pakankamai karinės galios, kad beveik tuo pačiu metu galėtų dalyvauti dviejuose pagrindiniuose regioniniuose konfliktuose, sakė W. Cohen. Kalifornijos Sandraugos klubo ir šiaurinės Kalifornijos pasaulio reikalų tarybos susitikime. Jis teigė, kad JAV pajėgtų sulaukyti agresiją Korejoje. Šiaurės Koreja dabar kovoja su plintančiu badu. Šiaurės ir Pietų Korėjas skiria įtvirtinta siena, o pietų pusėje yra dislokuoti 37.000 Amerikos karių.

Varšuva. Potvyniai, per paskutines dvi savaites Lenkijoje pasiglemžė 60 gyvybių ir privertė tūkstančius žmonių palikti savo namus, antradienį pradejo rimti. Daugelyje vaivadijų, tarp jų ir Legnicos, kur iš 86 gyvenviečių buvo išgubenta apie 12.500 žmonių, kova su vandeniu tęsiasi, buvo statomos ir tvirtinamos užtvankos. Lenkijos aplinkos apsaugos ministerijos pareigūnų teigimu, kol kas nėra rimto pavojaus užteršti Baltijos jūrą upių atplukdomu purvu.

KALENDORIUS

Liepos 23 d.: Brigita, Apolinaras, Romula, Tarvilas, Gelmė.

Liepos 24 d.: Kristina, Kristoforas, Kunigunda, Laimis.

Prel. Jonas Kučingis

Vašingtonas, liepos 22 d. (Lietuvos ambasados spaudos skyrius) — Liepos 1 d. Mindaugo karūnavimo — Valstybės dienos proga Lietuvos Respublikos prezidento Algirdo Brazauskos isaką Gedimino ordinai buvo apdovanoti du užsienio lietuvijos kunigai — prelatas Jonas Kučingis ir kunigas Vincas Valkavičius-Wolkovich.

Prelatas Jonas Kučingis kunigu išventintas buvo 1937

Europos tautų susitaikymui ir bendradarbiavimo perspektyvoms, tarptautinių organizacijų poveikio pastovumui ir geriems santykiams.

Taip pat numatyti visų vadovų dvišaliai susitikimai.

Kun. Vincas Valkavičius

SKAUTYBĖS kelias

Redaktorė j.v.s. Irena Regienė

AR PALYDĖJAI, AUŠRINĖ ŽVAIGŽDELE

(a.a. Gaile Eidukaite-Kunstmienė
1997 m. birželio 27 d. atsisveikinant)

Gaile Eidukaite-Kunstmienė

Laužų liepsnelės blesta,
užmiega gžuolai,
sidabro žvaigždės kviečia
mus poilsio ramiai.

Niūniuok, naktie, mums
giesmę
varpelių švelnumu,
jau Dievas ranką tiesia
ir laimina visus.

Mūsų sesei Gailei ateinant į
šią žemę, „Aušros Vartų“ tunto
stovykloje skambėjo šūkis
— „Lai Aušrinė veda mus į
gimtus tėvų namus“.

Dabar — šioj liudnoj atsisveikinimo valandoje norime klausyti: „ar palydėjai, Aušrinė žvaigždėle, mūsų sesę į amžnuosius namus, į amžinąją stovyklą?“

Skautiškoje šeimoje, lietuviškoje skautybėje užaugusi, sesė Gaile palieka gražiausius prisiminimus jos buvusiomis vadovėms, jos skilčiai, jos draugovei. Taip pat mums lieka jos pavyzdys — šeimos meilės, draugystės, pasiryžimo mokslui, pareigai.

„Aušros Vartų“ — „Kernavės“ skautių tunto vardu reiškia nuosirdžią užuojautą Gailės vyrui Linui, seserims — mūsų sesėms Jūratei, Daliai ir Vidai, broliams Alvydai ir Sauliui, tėveliui Edmundui, „Aušros Vartų“ tunto rėmėjui, ir visiems artimiesiems.

Didžiai gerbiama, mylima ir brangi buvusi Skautių Seserijos Vyriausia Skautininkė, „Aušros Vartų“ tunto tunti-ninkė, mano vadovė ir auklėtoja, sesė Danutė — Gailės mama, mes visos skautės motinos ir vadovės dalinamės Jūsų skausmu.

s. Laima Rupinskienė
„Aušros Vartų“ „Kernavės“
tunto tuntininkė

PRISIMENAME SKAUTININKĄ JUOŽĄ STAŠAITĮ

Mūsų gretose darbavosi daug brolių ir sesių, vėliau tapusių veteranais. Jų vardai pamazų blesta iš atminties, nors kiekvienas jų mūsų sąjungos labai yra atidavęs daugelį savo gyvenimo metų, net ir dešimtmečių, prisidedami savo gabumais, darbu; parama, kad skautiška veikla kiekvienoje vietovėje augtų, klestėtų.

Vienas tokių tyliai dirbusių mūsų skautijos eilėse buvo s. Juozas Stašaitis, nuo pat atvykimo į JAV-es gyvenęs Brocktone, MA. Čia jis atgavino skautų veiklą, vadovaudamas draugovei. Vėliau jo padėmis sekė psl. Vytautas Dilba, sk. Antanas Petkelis, sk. Vytautas Savickas, s. Jonas Monkus.

J. Stašaitis gimė 1914 m. liepos 12 d. Kėdainiuose, kur ir pradėjo skautauti. 1939 m. buvo apdovanotas DLK Gedimino medaliu ir keliais kitais žymenimis.

1944 m. su žmona Sofija pasitraukęs iš Lietuvos, karo metu kurį laiką gyveno Prancūzijoje. 1951 m. per Vokietiją atvyko į JAV-es. Visą savo gyvenimą reiškėsi lietuviškoje, skautiškoje ir šauliškose veiklose, buvo kuopos ir rinktinės vadas. Įvertinant jo veiklą, buvo pakeltas į šaulių sąjungos garbės narius, apdovanotas Žvaigždės ir šaulių ordinais.

Respublikonų partija jo veiklą taip pat įvertino įteikdami jam „Republican Presidential Legion of Merit“ pažymėjimą. Atlanto rajone s. J. Stašaitis bus ilgai prisimenamas už sėkmingą vadovavimą skautams Kennebunkporte, Maine valstijoje, ir už jo darbą rajono vadijoje ir revizijos komisijoje.

Abu su žmona Sofija užaugino trijų vaikų šeimą: Gražiną, Algį ir Kęstutį, jau savo šeimas sukūrusius. Gyvenimo saulėlydžiui artėjant, s. J. Stašaitis suprojektavo ir pastatydino prie Šv. Kazimiero parapijos bažnyčios Brocktone paminklą žuvusiems už Lietuvos laisvę. Jis mirė 1993 m. balandžio 24 d. Žmonos Sofijos rūpestiu jo atminimui Tėvynėje, prie jo gimtinės, Šv. Jozapo parapijos bažnyčios Kėdainiuose, iškilo gražus paminklas — kryžius.

Dar vieną vyro atminimui reikšmingą darbą atliko s. J. Stašaitis žmona. LSS-gai padovanodama visus Lietuvių Enciklopedijos ir Br. Kvickio „Mūsų Lietuvos“ komplektus. Nepamiršamas mums liks brolis Juozas Stašaitis, dirbęs Dievo, Tėvynės ir Artimo labui.

S. J.

RAMIOJO VANDENYNIO RAJONO STOVYKLA

Šių metų Ramiojo vandenyno rajono lietuvių skautų Mažvydo stovykla „Rambynas“ stovyklavietėje (Big Bear Lake, CA) vyks rugpjūčio 13-24 d.

Skautams ir skautėms, taip pat prityrusiems skautams visos stovyklos programa bus skiltininkų kursai.

„Kursių Marių“ stovykloje „Rake, Čikagos „Lituanicos“ tunto prityrę skautai, ir jų vadovas skautas vytytis ps. Gražutis Matutis, pasirodę kurti laužą.

„NERIJOS“ TUNTO 1996/97 VEIKLOS METŲ APŽVALGA

„Nerijos“ jūrų tuntas išsi-vystė ir išaugo iš 1969 m. liepos mėn. Čikagoje įkurto 6 ūdrių vieneto — valtės. Jo ugdymui daugiausiai pasidar-bavo energinga vadovė Aldona Jovarauskienė. Per 28-nerius tunto veiklos metus jo eilėse žygiavo keli šimtai sesių, vadovaujamų patyrusių vadovų. Šiuo metu tuntu priklauso daugiau 50 sesių. Šioje kaden-cijoje (1996/98) tuntu vadovauja tuntininkė js. Vilgailė Lendraitienė su darbščia vadi-ja, kurios narių dauguma užaugusi skautaudama „Nerijos tunte“. Dabartinę vadiją sudaro: tuntininkės pavaduo-toja js. fil. Virginija Rimeikienė, izdininkė — j.ps. Daina Rudaitienė, komendantė — g. Kristina Jonušaitė, gintarių vadovė — js fil. Taiyda Chia-petta, jūrų skautių vadovė — jps Aleksandra Gražytė, jūrų jvikiar vad. — jps. fil. Rūta Kirkuviene, ūdrių vad. — g. Dana Navickaitė-Strub, ūdri-čių globėjos — g. Aldona Weir ir g.v.v. Laima Bacevičienė. Kaziuko mugės darbų koordi-natorė — jps. Laura Lapins-kienė, jps. Rasa Tallat Kelp-šaitė ir jvs. Violeta Paulienė.

Tunto vieneto sueigos vyksta šeštadieniais, po pamokų li-tuanistinėse mokyklose Jauni-tumo centre Čikagoje ir Pasaulio lietuvių centre, Lemont — ei-namas skautamokslis, ruošia-masi aukštesniems patyrimo laipsniams, mokomasi darbe-lių, žaidimų ir kt. Ruošiamos iškylos, išskilmingos sueigos ir kt. renginiai.

1996/97 veiklos metais pažymėtini veiklos svarbesni įvykiai ir darbai:

1996 m. rugšėjo mėn. — bu-riavimo iškyla Michigan eze-re. Spalio mėn. pasidarbuota ir dalyvauta drauge su jūros skautais ruošioje tradicinėje „Puotoje jūros dugne“. Lapk-

ričio mėn. — jūrų skautės ir j. jaunės Vėlinių progą dalyvavo Tautinėse kapinėse. Gruodžio mėn. bendros Kūčios su jūrų skautais, tėvais ir svečiais. Taip pat suruosta iškyla į Brookfield zoologijos sodą.

1997 m. pusmetyje — sausio mėn. bendra su jūros skautais tradicinė išskilminga Klaipėdos dienos sueiga. Vasario mėn. — čiuožimo ir slidinėjimo išky-la. Kovo mėn. — Kaziuko mugė Jaunimo centre. Mugės atida-rymą pravėdė gintarės. Ba-landžio mėn. sueigos buvo skirtos baigimui pasirodymų aukštesnėms patyrimų lai-psniams. Gegužės mėn. suorga-nizuotas ir pravaistas gelių išpardavimas, kurio pelnas skiriamas stovyklavietės pa-taisymams. Birželio mėn. veiklos metus užbaigė kartu su kitais Čikagos tuntais daly-vaudamos savaitgalio stovyk-loje — „Džiamborė '97“, vyku-sioje dr. Leono ir Irenos Kriauceliūnų ūkyje, Lemonte.

Šiuo metu „Nerijos“ tunto sesės, kartu su kitais Čikagos tuntais stovyklavija Rako sto-tyklavietėje nuo liepos 12 iki 26 d. vykstančioje „Kursių Marių“ stovykloje. Stovyklos nutartas pagerbiant šimt-švenčiamą lietuvių jūros skau-tų įsisteigimo ir veiklos 75 metų jubiliejų ir jūrų skautių 60 metų veiklos sukaktį. Šios sukaktys buvo išskilmingai pa-minėtos stovykloje sekma-dienį, liepos 20 d. vykusiame Jūros dienoje. Jūrų skautių pastovyklei vadovauja js. fil. Taiyda Chiapetta.

Veiklos metus baigiant dė-kojame sesių tėveliams ir rė-mėjams, taip pat „Lituanicos“ tunto jūrų broliams už gražų bendradarbiavimą ir visoke-riopą pagalbą.

Po stovyklos, truputį pail-sejusios, mokslo metams mo-

Nuotr. Vlado Žukausko APIE SKAUTUS LIETUVOJE

1997.VII. 9 d. Br. Juodelio straipsnyje „Kas naujo pas Lietuvos skautus“ nėra aišku, kada remiamasi patikrinta informacija, kada teiginiai tėra laisvi, asmeninė interpretacija. Pristatytieji faktai prasi-lenkia su esama padėtimi ir tiesa, apeinant tikrąją proble-mą.

Entuziaistingai atsikūrusios 1989 metais, Lietuvos Skautų sąjungos veiklos sėkmingumui pagrindinė kliūtis buvo, ir te-bėra, suinteresuotų asmenų siekis pakeisti organizacijos struktūrą, nesilaikant galio-jancio L.S.S. Statuto, panei-giant narių teises. Taip, iš 1992 m. atskilusių grupės, at-sirado nauja organizacija „Lie-tuvos Skautija“. Taip 1996 m. įvyko iki dabar tebesitęsias ki-tas skilimas, beveik paraidžiu — tik dar grubiau, — atkar-tojas 1992-ųjų metų situacija: Teisingumo ministerijoje buvo perregistruoti L.S.S. Suvažia-vimo netvirtinti naujos redak-cijos įstatatai (Statutatai) Lie-tuvos Skautų sąjungos vardu, pristatyti teisejo įgaliojimo ne-turėjusio asmens.

To pasekoje, 1989 metais at-kurtoji Lietuvos Skautų są-junga vėl atsirado už teise-tumo ribų ir, siekdama tiesos atstatymo, yra apeliacijos ei-goje savo vardo atgavimui ir veiklos tęstinumui. Šiuo metu klausimas yra LR Seimo kon-

STOVYKLOS

Rugpjūčio 3 - 17 d. — Ka-nados lietuvių skautų ir skau-čių stovykla „Romuvos“ sto-tyklavietėje.

kyklose prasidėjus, kilsime į naujus 1997/98 veiklos metų darbus.

Gero vėjo!

Sesė Vėtra

Čikagos „Nerijos“ jūrų skautių tunto sesės, dalyvavusios š.m. birželio mėn. dr. Leono ir Irenos Kriauceliūnų ūkyje, Lemonte, vykusiame Čikagos skautų ir skautių savaitgalio stovykloje „Džiamborė '97“.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$95.00 Foreign countries \$110.00 Postmaster: Send address changes to Draugas - 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629.

Mažinant pašto išlaidas, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesuomi. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokėti, pažymima, iki kada yra užsimokėjus.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto

	metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV.....	\$95.00	\$55.00	\$35.00
Kanadoje ir kitur..... (U.S.)	\$110.00	\$60.00	\$40.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV.....	\$55.00	\$40.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur..... (U.S.)	\$60.00	\$45.00	\$35.00
Užskaitant į Lietuvą:			
(Air cargo).....	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida	\$55.00		
Užskaitant į užsienį			
oro paštu.....	\$500.00	\$250.00	
Tik šeštadienio laida	\$160.00	\$85.00	

Vyriausia redaktorė - Danutė Bindokienė
Administratorius - Valentinas Krumpis
Moderatorius - kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuožūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Prašome siunčiant pasilikti kopiją.

trolieriaus žinioje.

Minimame 1997.V.15 dienos posėdyje M. Raštikis ir G. Vaidelis atstovavo „Lietuvos Skautijai“, A. Berkevičius — registruotai „Lietuvos Skautų sąjungai“, S. Gedgaudienė — 1989 m. atkurtajai „Lietuvos Skautų sąjungai“, siekiančiai išlaikyti savo vardą ir tęsti-numą. Geranoriškai sukvies-tas posėdis buvo dar vienas mėginimas, daugelio eigoje, bendros kalbos (ne kaltinimų!) ieškojimo akivaizdžiam proble-mų sprendimui, savo tikslo nepasiekęs.

Viešoje spaudoje A. Berke-vičiaus paskelbtas pranešimas apie pagrindinių, rinktų vado-vių pašalinimą (net be sugrį-žimo teisės!) iš organizacijos fiktyvių kaltinimų pagrindu, „Lietuvos Skautių Seserijos“ veiklos nubraukimą ir įsa-kyką visoms sesėms regist-ruotis naujai įsteigtoje „Lie-tuvos Skautų sąjungos Seseri-sioje“, kalba garsiau už mane. S. Gedgaudienė ne tik nemė-gino „kurti atskirą trečiąją grupuotę — Lietuvos Skautių Seseriją“ (ji egzistuoja nuo 1928-ųjų metų!), bet nuo pat Lietuvos Skautų sąjungos at-kūrimo dėdjo visas pastangas

jos išlaikymui ir tęstinumui pilnoje sudėtyje, visapusiškai lygių teisių ir lygių galimybių pagrindu.

Atkuriosios Lietuvos Skautų sąjungos struktūroje, visos trys šakos — lygiateisės ir savarankiškos koordinuotoje veikloje, — turi platias ir ne-pakeičiamas galimybes augti, veikti ir bręsti, visiškai at-sakydamos organizacijos iš-i-pareigojimui ugdyti jaunimą savarankiškoms ir kūrybin-goms asmenybėmis, sąmonin-gais ir atsakingais savo krašto piliečiais.

1996.XI.23-24 turėjusiame būti jungtiniame, visų skau-tiškų organizacijų „Vienybės“ suvažiavime, nedalyvavo A. Berkevičius, L.S.S. vardu pa-sirašęs taisyklų ir tvarkos komiteto nuostatus ir vėliau pasisakė prieš jį viešoje spaudoje. Minimai siūlymai dėl „ko-ordinacinės tarybos“ jau pra-ėjusiais metais buvo atkurto-sios Lietuvos Skautų sąjungos pristatyti „Vienybės“ suvažia-vimo rengimo komitetui.

Budžiu!

v.s.t.n. Stefa
Gedgaudienė

DR. ALGIRDAS KAVALIONAS

Specialybė - vidaus ir kraujų ligos
5540 S. Pulaski Rd.
Tel. 773-585-2802

Pirmą 9 v.r. - 7 v.v.
Antr., Treč. ir Penkt. 9 v.r. - 3 v.p.p.
Ketv. 10 v.r. - 7 v.v. Sešt. ir kt. dienomis reikalingas susitarimas.
Pirmame „Medicare Assignment“ Sumokama po vizito.

DR. ALGIS PAULIUS

ORTOPEDINIS LIGOS
CHIRURGIJA
1185 Dundee Ave., Elgin, IL 60120
Tel. (708)742-0255
Valandos pagal susitarimą

Cardiac Diagnosis, LTD.

6132 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60629
Tel. 773-439-7700

RIMGAUDAS NEMICKAS, M.D.

S. PRASAD TUMMALA, M.D.
Sirdies ir kraujagyslių ligos
Valandos pagal susitarimą

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.

KARDIOLOGAS - SIRDIES LIGOS
7722 S. Kezie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. (773) 471-3300

DR. A.B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ - AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St. Tel. 708-422-0101
Valandos pagal susitarimą
Pirmad. 3v.p.p.-7v.v., antr. 12:30-3v.p.p.
treč. uždaryta, ketvirt. 1-3 v.p.p.
penktad. ir šeštad. 9 v.r. - 12 v.p.p.

NUOLE STANKVICIUTE, M.D.

Board Certified, Internal Medicine
Valandos jūsų patogumui
Holy Cross Professional Pavilion
3 fl. South
Lithuanian Plaza Ct. at California Ave.
Chicago, IL 60629
Tel. 773-471-7879

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.

Specialybė - Vidaus ligų gydymas
Kaip ir lietuviškai
6187 S. Archer Ave. (prie Austin)
Tel. 773-585-7755
Valandos pagal susitarimą

DR. PETRAS V. KISIELIUS

IKSTU, POSLES IR PROSTATOS
gydymas bei chirurgija
172 Schiller St., Elmhurst, IL 60126
630-941-2808
Valandos pagal susitarimą
Vakare ir savaitgaliais tel. 708-994-1120

ARAS ZIJOBA, M.D.

ANDRĖ RUDAITIS, O.D.
AKIŲ LIGOS - CHIRURGIJA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630)527-0080
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630)435-0120

DR. L. PETREIKS

DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708)598-4056
Valandos pagal susitarimą

DR. JOVITA KERELIS

DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-6101
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern un-to
diplomu, lietuviams sutvarkys dantis
už prieinamą kainą. Pacientai
priimami absoliučiai punktualiai.
Susitarimai (kalbėti angliškai)
Tel. 708-422-6280

DR. V.J. VASAITIENE

DANTŲ GYDYTOJA
4817 W. 83 St., Burbank, IL
Tel. 708-423-6114
Valandos susitarus

KRUVINOS DĖMĖS VOKIEČIŲ IR ČEKŲ SANTYKIUOSE

IGNAS MEDZIUKAS

Lietuvai siekiant įsijungti į NATO ir Europos Sąjungą, svarbu pažvelgti, kokiomis ypatybėmis pasižymi tos valstybės, kurios minimos, kaip labiausiai atitinkančios būti įjungtos į Vakarų Europos bendrąsias organizacijas. Dažnai primenama, kad Baltijos valstybės turi problemų, traktuojant tautines mažumas ir sienų nustatymą.

Timothy W. Ryback „Foreign Policy“, Nr. 105, rašo, kad praėjusių metų gegužės mėn. Nuremberge buvo susirinkę Sudetų vokiečiai, dabar gyvenantys Bavarijoje. Į juos kalbėjęs Vokietijos finansų ministras Theo Weigel griežtai pasmerkė čekų elgesį, po Antrojo pasaulinio karo išvarant 3 milijonus Sudetų vokiečių iš Čekoslovakijos, panaudojant žiaurias priemones. Jis reikalavo, kad Praha pasmerktų tuos veiksmus ir pripažintų negaliojantį amnestiją tiems, kurie leido tūkstančių vokiečių civilių gyventojų žudynes ir kankinimus. „Išvarymas yra ir bus nusikaltimas teisiskai, moraliskai ir kultūriškai“, — kalbėjo Weigel. Čia buvo aiškūs pareiškimai, turint dėmesį Čekijos siekimą tapti Europos sąjungos nare.

Istorijos pradžia siekia XII amž., kai Bohemijos valdovai kvietė savo kaimynus vokiečius apsigyventi jų krašte pusmėnulio formoje šiaurėje, vakaruose ir pietuose jų karalystės. Nors ši sritis buvo kalnuota ir nelabai tiko žemdirbystei, bet naujakuriai iškirtė miškus, pastatė miestus, įsteigė prekybos ir pramonės centrus. Labiausiai suklestėjo audimo, porceliano ir stiklo gamyba.

XVII amž. pradžioje tos srities pateko į Habsburgų valdas. Sudetų vokiečiai ir čekus žiūrėjo iš aukšto, kaip pusiau mokytus, kurie politiškai netolerantiški, nepatikimi ir visados nepatenkinti. Čekai žiūrėjo į vokiečius, kaip įsibrovėlius ir išnaudotojus ekonomiskai, socialiai ir kitais būdais.

Kai po Pirmojo pasaulinio karo žlugo Austro Vengrijos imperija, čekai ir slovakai įsteigė Čekoslovakijos respubliką. Trys milijonai Sudetų vokiečių pateko į šios respublikos sudėtį. Vokiečių mažuma sudarė vieną trečdali šio krašto karingai nusiteikusių slavų respublikos gyventojų.

1919 m. kovo 4 d. vokiečiai išėjo į gatves demonstruoti, reikalaudami teisės apsispręsti, kaip buvo paskelbęs JAV prezidentas Woodrow Wilson. Čekai juos išsklaidė, pavartodami smurtą šūviais ir durtu-

vais. Apie 60 beginklių žmonių — vyrų, moterų ir vaikų — buvo nužudyti.

Po šio įvykio Sudetų vokiečiai kreipėsi į Berlyną pagalbos, bet karą pralaimėję vokiečiai susilaukė, tikėdamiesi išsiderėti palankesnes sąlygas Versalio taikos konferencijoje. Vokietijos konsulas Prahoje painformavo Berlyną, kad „čekai turi ausis Entantės ir širdį Wilsono“. Konsulas pasiūlė laukti, kol bus pasirašyta taikos sutartis ir tada kreiptis į Tautų Sąjungą.

Kai Sudetų vokiečiai ieškojo teisybės Tautų Sąjungoje, buvo sutikti šaltai. Eduard Beneš, būdamas Čekoslovakijos užsienio reikalų ministru, turėdamas įtakos, užblokuodavo jų peticijas. Tarp 1920-1931 m. Sudetų vokiečiai pasiuntė į Genuvą 24 peticijas, reikalaujanti „apsisprendimo teisės“ mažumoms, prašydami, kad būtų įsteigta nepriklausoma kontrolės komisija mažumoms Čekoslovakijoje. Jie protestavo dėl mokyklų uždarinimo, nuosavybės konfiskavimo, masinio atleidimo iš darbų vokiečių tautybės darbininkus ir prievartinio vaikų nutautinimo.

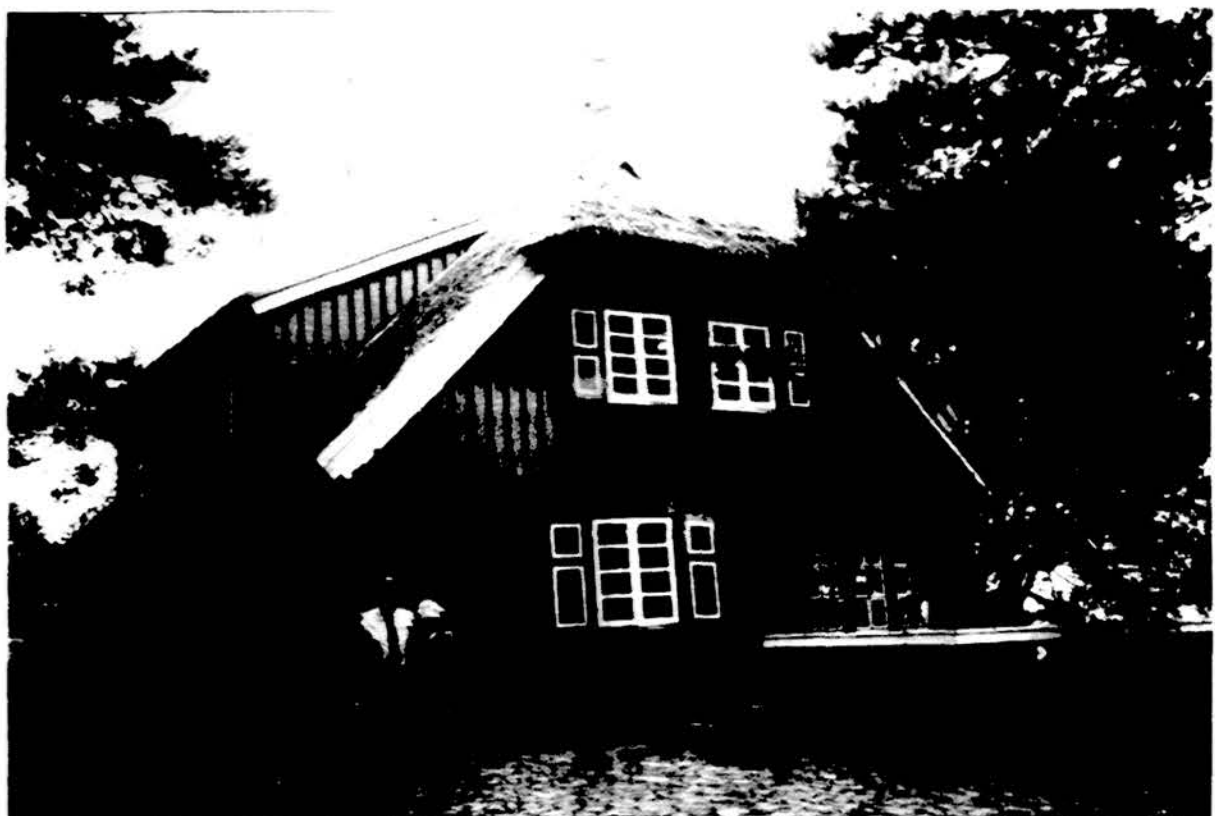
Nė viena peticija nepraejo į Tautų Sąjungą. Sudetų kraštas buvo gyvybinės reikšmės naujai įsikūrusiai Čekoslovakijos respublikai. Apsuptas kalnų ir miškų, ne tik sudaro Bohemijos ir Moravijos natūralią istorinę sieną, ten buvo sutelkta pramonė ir žemės turtai. Be Sudetų krašto Čekoslovakija sunkiai galėtų egzistuoti geografiškai, kariškai ir ekonomiškai.

1939 m. ūkinė krizė labai palietė Sudetų vokiečius. Ypač nukentėjo tekstilės pramonė. Iš 25 linų audimo fabrikų tik 10 išgyveno sunkumus, ir tai dirbdami tik 40% pajėgumu. 1932 m. Čekoslovakijos bedarbių 50% buvo vokiečiai.

1935 m. rinkimuose vokiečių partija, dešiniojo sparno politinė grupė, finansiškai remiama Vokietijos nacių, gavo 64% Sudetų vokiečių balsų.

1938 m. Sudetų vokiečiai jau aiškiai pasisakė dėl „apsisprendimo teisės“ ir grįžimo į Reichą (Heim ins Reich). 1938 m. rugsėjo 30 d. Miuncheno sutartimi Sudetų kraštas perėjo į Vokietijos sudėtį. 1939 m. Hitleris galutinai suskaldė likusią Čekoslovakijos teritoriją, įsteigdamas jam paklusnią Slovakiją ir Bohemijos bei Moravijos protektoratą. Tūkstančiai čekų buvo išvaryti iš Sudetų krašto. Socialdemokratų ir komunistai buvo areštuoti. Žydai tapo nacių žiaurumo aukomis.

1919 m. kovo 4 d. vokiečiai išėjo į gatves demonstruoti, reikalaudami teisės apsispręsti, kaip buvo paskelbęs JAV prezidentas Woodrow Wilson. Čekai juos išsklaidė, pavartodami smurtą šūviais ir durtu-

Buvęs Lietuvos Respublikos Kultūros ministras Jozas Nekrošius su Violeta Montvilaite, Nidos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus viršininkė, ir Ale Keželiene, JAV LB Kultūros tarybos pirm. prie Tomo Mano muziejaus Nidoje šį rudenį.

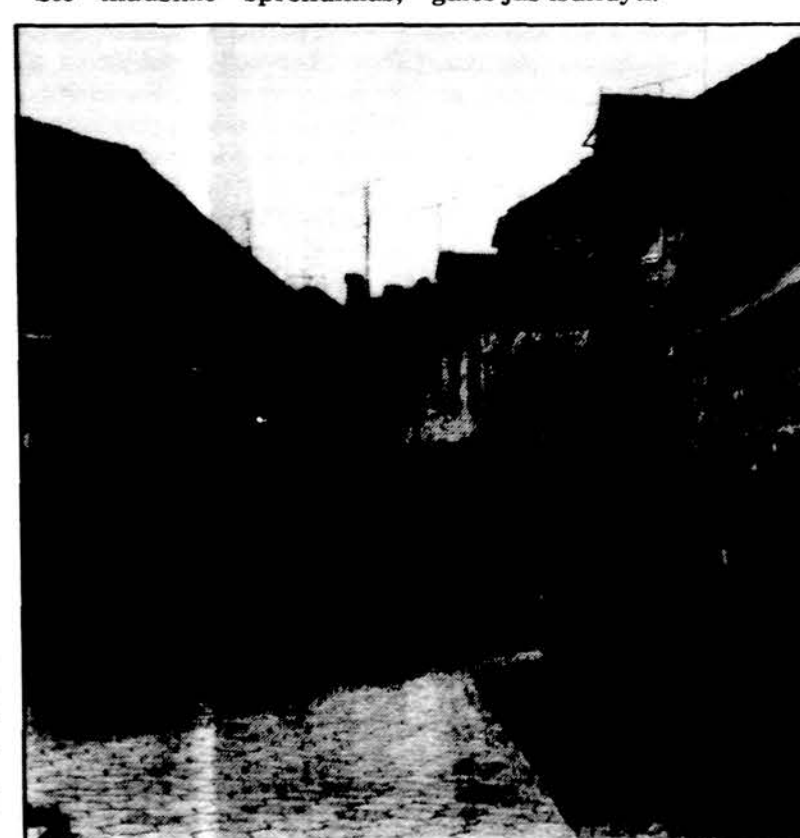
Kai čekų studentai demonstravo Prahoje 1939 m. rudenį, naciai suėmė ir nužudė jų vadus. 1942 m. SS saugumo viršininkas Reinhard Heydrich buvo sužeistas ir nuo žaizdų mirė, Hitleris pasiūlė sunaikinti 10,000 gyventojų. Miestelis Lidice patyrė negirdėtą nacių žiaurumą. Visi vyrai tarp 16 ir 60 metų buvo nužudyti. Moterys išgabentos į koncentracijos stovyklas. Vaikai išblaškyti visoje Vokietijoje. Vietovė buvo dinamiu išsprogdinta.

1945 m. gegužės mėn. Vokietijai karą pralaimėjus ir nacių valdžiai žlugus, Sudetų vokiečiai, kurie 1938 m. šaukė grįžti į Reichą, susilaukė atlyginimo už Čekoslovakijos išdavimą. Potsdamo 1945 m. rugpjūčio sutartimi tūkstančiai Sudetų vokiečių buvo išvaryti iš savo namų. Dešimtys tūkstančių neteko gyvybės. Pagal Sudetų vokiečių sudarytus duomenis, 250,000 žuvo nuo čekų teroro: vyrai buvo kabinami ant stulpų, apliejami žibalu ir uždegami. Čekų istorikai to negincija, tik skaičių sumažina iki 30,000. Kad greičiau nusikratytų vokiečiais, Beneš, būdamas Čekoslovakijos prezidentu, išleido potvarkį, kuriuo nusavino jų turtą ir keletai mėnesių atėmė bet kurias, įstatymų nustatomas, globos teises. Šimtai kaimų buvo išvalyti nuo vokiečių. Trobesiai sugriauti, žemė išlyginta.

Dabar Vokietija turi savo rankose kortą sulaukyti Čekijos respubliką įsijungti į Europos Sąjungą. Bet ar pavarčios? Vokietijos kancleris Kohl remia Čekijos priėmimą į Europos Sąjungą, bet jis negali nepaisyti ir Sudetų vokiečių reikalavimų. Jeigu Čekija ir bus priimta į Europos Sąjungą, reikia žinoti, kad jos nariai turi ne tik teises, bet ir pareigas. Pagal ES nuostatus, bet kurios valstybės pilietis

galį gyventi ir pirkti nuosavybę kito sąjungos nario šalyje. Taigi Čekija, įsijungusi į ES sudarys sąlygas vokiečiams apsigyventi Sudetų krašte. Daugumas Sudetų vokiečių gyvena kaimyninėje Bavarijoje, netoli Bohemijos. Jiems susidarys sąlygos čia įsigyti žemes. Savaitinis žurnalas „Der Spiegel“ pravedė apklausinęją. Paaiškėjo, kad 10% iš Sudetų kilusių vokiečių, taigi beveik 300,000, būtų rimtai susidomėję įsigyti nuosavybę buvusiose Sudetų krašte kaip nuolatine rezidencija ar savaitgaliams praleisti. (Iš Miuncheno yra mažiau kaip dvi valandos kelio iki Čekijos sienos). Vokietijoje šiuo metu yra sumažėję darbai, o Vokietijos markė stipriai stovi. Šie motyvai verčia jaunus vokiečius, kilusius iš Sudetų vokiečių, planuoti grįžti į Sudetų kraštą. Apie tai paglvojus, daugelį čekų sukėlė drebuly.

Šio klausimo sprendimas,

Vilniaus senamiesčio detalė.

Nuotr. Jono Tamulaičio

teikusi. Lietuvos krikščionys darbininkai a.a. Arkivyskupo Jurgio asmeny laid' a didelį savo globėją rūpintoją, kuris daug savo kilnios sielos jausmų ir darbų nuoširdžiai aukėjo darbininkų vargams palengvinti.

„Rytas“, 1927 m. sausio 29 d.

„Apleido šią vargo žemėlį a.a. Arkivysk. Jurgis Matulevičius, pirmasis lietuvis Vilniaus Vyskupas, Kristaus Bažnyčios Apaštalas, Didysis katalikų jaunimo Tėvas ir Auklėtojas, gilus mokslininkas ir visuomenės darbininkas, garbingas lietuvių tautos sūnus. Pranešdami visoms L. K. Ateitininkų Sąjungos draugovėms bei Korporacijoms ir paskiriems idėjos draugams šią sopulingai skaudžią žinią,

mes prašome jų paskelbti visiems savo mairiams vienos savaitės gedulą.

„Garsas“, 1927 m. vasario 3 d.

„Sausio 27 d. mirtis išplėšė Arkivysk. Jurgį Matulevičių, kuris giliu mokslu, dideliu taktu, aukšta dora vedė tautą prie šviesesnio ir laimingesnio rytojaus. Liūdi lietuvių tauta, netekus savo garbingojo vado.

Mirė kilniausias tautos sūnus, aukštai iškilęs tikėjimo ir tautos darbuse“.

„Pavasaris“, 1927 m. Nr. 3: „Arkivysk. Jurgio Matulevičiaus mirtis — skaudi nelaimė visai lietuvių tautai. Tokiu laiku, kada lietuvių inteligentija ir visuomenė siūbuoja nenusitovėjusi visuomeniniame susipratime, kada dar linksta jos tamprumas religi-

patenkinant abi puses, nėra lengvas. Bet tikimasi, kad išeitis bus surasta. Dabartiniai vokiečiai visai ne tie, kurie buvo 1930 m., kada buvo reikalaujama vokiečių tautai erdvės. Dabartiniai politikos vadovai kaimynų atžvilgiu veda nuosaiikią politiką. Vokiečių investicijos Čekijoje sudaro vieną trečdali visų investicijų Čekijoje.

Čekijos prezidentas Vaclovas Havel, balandžio 24 d. kalbėdamas Vokietijos parlamente, sake, kad Čekija nesutinka priimti po Antrojo pasaulinio karo ištremtų vokiečių. Kaip Vokietija negali gražinti į gyvenimą dešimčių tūkstančių nacių aukų ir atsukti laikotarpį 1938 m., taip Čekija negali ištremtiems vokiečiams sugrąžinti jų senosios tėvynės.

Taigi tarp vokiečių ir čekų yra skausmingi prisiminimai, palikę jų santykiuose kruvinas dėmes. Gal tik laikas galės jas išdildyti.

Ne visiems taika priimtina

Ar žmonija tikrai nori taikos? Pasizvalgius dabartinuose įvykiuose bet kuriame pasaulio krašte, pavarčius istorijos puslapius, nejučiomis susidaro įspūdis, kad taika nėra labai pageidaujamas gyvenimo būdas. Jeigu tikrai būtų siekiama taikos, seniai mūsų planetoje būtų liovęsi žvargę ginklai. Turbut niekas negalėtų suskaičiuoti, kiek diplomatinų misijų tarp valstybių atlikta, kiek taikos sutarčių pasirašyta, kiek pažadų sunaikinti visus ginklus padaryta, vienok tų pastangų vaisius labai greitai sugrauzdavo agresijos kirmilai arba sunaikindavo apgaulės pelesiai. Nenuostabu, kad išsivyravęs posakis: „Taika yra metas pasirošti karui“.

Jeigu valstybės kurį laiką nekariauja su kaimynais, tai neretai atsiranda konflikto krašto viduje. Ypač tokiais vidiniais kivrčiais ir didesnio ar mažesnio masto revoliucijomis pasižymi Pietų Amerika. Kadangi ta „veikla“ dažniausiai neišsplečia už valstybės sienų ir dideliu pavojumi pasaulio taikai negraso, „kars-takrųjų“ pietų amerikiečių tarpusavio politiniai erzeliai paliekami patiems spręsti.

Panašiai į kruvinus konfliktus reaguojama, kai jie vyksta Afrikos žemyne, nors pastaraisiais metais jų ignoruoti pasaulis jau nebegali, nes žudynės ir smurtas, ypač nukreiptas prieš nekaltus gyventojus, išaugęs į dangaus keršytojus besisaukiančias proporcijas.

Susidariusias pavojingas situacijas visų pirma mėginama atvesinti prie derybų stalo, dažnai tarpininkaujant neutralios valstybės diplomatus. Tačiau, žengus vieną žingsnėlį taikos link, keli dideli žingsniai netrukus žengtelėjami atgal. Jeigu atrodo, kad besitarantieji pasiekė tvirtesnę taikos pagrindą, kažkas pasistengia jį sustabdyti ir vėl atsiduriama sename akligatvyje.

Panaši situacija šiuo metu yra Palestinoje ir Airijoje. Juk metų metais ne vienas Amerikos prezidentas ar Valstybės sekretorius prie taikos pasitarimų stalo kone prievarta buvo pasodinęs Izraelio ir palestiniečių vyriausybės vadovus. Tiesa, keletą kartų pasitarimai baigti taikos sutartimis, kurios, deja, nelabai ilgai galiojo, nes tiek žydai, tiek palestiniečiai pasistengė jas tarpusavio neapykanta, kruvino smurto veiksmais arba tyčiais įžeidimais sunaikinti.

Taip atsitiko su archeologinio tunelio atidarymu Je-

ruzalėje, pažeidžiant arabams šventą vietą; taip buvo su naujų namų statyba, nors žemė priklausanti palestiniečiams; taip pagaliau įvyko ir su pranašo Mohameto pavadinimu „kiaule“, kas laikoma didžiausiu įžeidimu ir kiekvieno Alacho išpažinėjo asmeniškų įskaudinimu. Argi nuostabu, kad po tokių įvykių pasipila protestai, akmenų salves į Izraelio kareivius ir svetimoje žemėje įsikūrusius žydus kolonistus? Smurtu atsakoma į smurtą ir taikos derybos atidedamos neribotam laikui.

Panašūs susikirtimai yra nuolatiniai įvykiai ir kitame pasaulio šone — Airijoje. Nors žiniasklaida mėgsta tų nesutarimų šaknų ieškoti religijoje, bet jos glūdi okupanto ir okupuotojo — Didžiosios Britanijos ir Airijos — santykiuose, ištęmtuose prieš kelis šimtus metų ir besitęsiančiuose iki dabar. Britai ir airiai taip pat daug kartų sėdo prie derybų stalo, bet visos pastangos likdavo bergždžios, nes viena ar kita pusė vėl pakišdavo „degtuką po dinamito statine“.

Naujausias konfliktas kilo, kai per airių katalikų gyvenamą kvartaloną liepos 6 d. buvo protestantams vėl leista ruošti eisną, kurioje dalyvavo per 1,000 Orange Lodge narių, o vietiniams gyventojams uždrausta išeiti iš savo namų, kol pasibaigs paradas.

Kodėl ši eisena leista, žinant, kad kiekvienais metais ji pasibaigia kruvinomis riaušėmis? Kodėl apskritai turėtų kilti neramumai, jei vietos religijos išpažinėjai rengia eisną savo gyvenamame mieste, net jeigu reikia pereiti kitos religijos žmonių kvartalus? Atsakymas paprastas: tai ne religijos, o okupanto pergalės šventės klausimas. 1690 m. liepos 12 d., William, Prince of Orange (Didžiosios Britanijos), kuris buvo protestantas, nugalėjo Airijos karalių James II, kataliką, vadina-mame Boyne vietovės mūšyje. Nuo to laiko kiekvienais metais protestantai šventia savo pergalės šventę, erzindami katalikišką airių visuomenę, kuri savo neapykantą išreiškia riaušėmis.

Airijoje, kaip ir Palestinoje, taika būtų galima pasiekti, jeigu agresorius, nepaisant kada agresija buvo įvykdyta, atsisakytų užgrobtų žemių. Tačiau ir čia ne viskas vien juoda ar balta, ypač Airijoje, nes daug airių yra ir protestantų, ir lojalių Londono vyriausybei. Gaila, kad dėl daugelio kruvinių susirėmimų skubama kaltinti religiją.

PALAIMINTASIS JURGIS MATULAITIS

(Tęsinys)

„Rytas“, 1927 m. sausio 28 d. Nr. 22:

„Didelio pasiaukojimo Lietuvos Katalikų Bažnyčios apaštalas, Lietuvos žemės tikrasai sūnus ir jos ypatingas mylėtojas ir uolus veikėjas, žymus mokslininkas, krikščioniškų dorybių nešėjas ir skiepiotojas, nesuvargstas meilės skelbėjas, dėl lietuvių kentėtojas ir krikščionių demokratų kelių tiesėjas a.a. Arkivyskupas Jurgis Matulevičius apleido šį vargingąjį pasaulį.

Nebėra tavęs, Dvasios Galitūne, mūsų tarpe, bet Tavo

skaistus pavyzdys ir šventas gyvenimas bus mums mėsū sunkiamie gyvenime negestanti žvaigždė vadovė. Mes pasizadame eiti jos rodomu keliu. Bet silpni bodami, prašom Tavęs melsti Viešpaties mums patvarumo ir galios tęsti savo gyvenimo kelionę Tavo nurodytais takais.

Amžinai užgeso didelis Bažnyčios ir Tėvynės vyras. A.a. Arkivyskupo Jurgio asmeny visas krikščioniškasis pasaulis neteko didelio ir kilnaus žmogaus. Lietuva gi neteko didžiausio savo apaštalo, kurį Apvaizda mums buvo su-

teikusi. Lietuvos krikščionys darbininkai a.a. Arkivyskupo Jurgio asmeny laid' a didelį savo globėją rūpintoją, kuris daug savo kilnios sielos jausmų ir darbų nuoširdžiai aukėjo darbininkų vargams palengvinti.

„Rytas“, 1927 m. sausio 29 d.

„Apleido šią vargo žemėlį a.a. Arkivysk. Jurgis Matulevičius, pirmasis lietuvis Vilniaus Vyskupas, Kristaus Bažnyčios Apaštalas, Didysis katalikų jaunimo Tėvas ir Auklėtojas, gilus mokslininkas ir visuomenės darbininkas, garbingas lietuvių tautos sūnus. Pranešdami visoms L. K. Ateitininkų Sąjungos draugovėms bei Korporacijoms ir paskiriems idėjos draugams šią sopulingai skaudžią žinią,

mes prašome jų paskelbti visiems savo mairiams vienos savaitės gedulą.

„Garsas“, 1927 m. vasario 3 d.

„Sausio 27 d. mirtis išplėšė Arkivysk. Jurgį Matulevičių, kuris giliu mokslu, dideliu taktu, aukšta dora vedė tautą prie šviesesnio ir laimingesnio rytojaus. Liūdi lietuvių tauta, netekus savo garbingojo vado.

Mirė kilniausias tautos sūnus, aukštai iškilęs tikėjimo ir tautos darbuse“.

„Pavasaris“, 1927 m. Nr. 3: „Arkivysk. Jurgio Matulevičiaus mirtis — skaudi nelaimė visai lietuvių tautai. Tokiu laiku, kada lietuvių inteligentija ir visuomenė siūbuoja nenusitovėjusi visuomeniniame susipratime, kada dar linksta jos tamprumas religi-

niam nusistatyme, kada dar siaučia ir išilgai Lietuvos žemės visokios laisvama-nybės audros — tokiu laiku netekti vyro karzygio, dvasios galiūno be galo skaudu“.

„Žvaigždė“, 1927 m. Nr. 2:

„Žinia, kad mirė a.a. arkivyskupas Matulevičius, taip užgavo kataliko širdį, jog ne vienam išsiveržė pilnas skausmo žodis: „Oi, kaip gaila“.

Nors jau daug įvairiuose laikraščiuose rašyta, bet našlaiciams vaikams netekus savo mylimojo tėvo ar gali kada atsiminti ir užsiminti apie jį kalbėjus. Jiems gulant ir keliant tėvelio paveikslas akys“.

„Varpelis“, 1927 m. Nr. 2:

„Šventajame Rašte randame parašyta apie Judą Makabėjų, kad jam mirus per daugelį

dienų visi žmonės didelį verksmą verkdami sakė: krito galiūnas, kuris gelbėjo tautą“. Nes Judas mylėjo savo tautą ir meldėsi už juos, o tautoje tokių dvasios milžinų daugiau nebebuvo.

Šio mėnesio 29 dieną mes palydėjome savo tautos Makabėjų, kuris vargingiausiomis dienomis visuomet skubėjo mus gelbėti, nematomas Viešpaties rankos vedamas ir stiprinamas. Jis buvo galiūnas savo dvasia ir santykiuose su pasauliu. Jis buvo Viešpaties siųstas genijus, kad savo švento, dorovingo ir nepalankiamai tiesaus būdo, aukšto išminties bei proto galiomis sustiprintų mažos mūsų tautos visuomenės dvasią, parodytų jos pasauliniams vyrams valdymo, pasiaukojimo pa-

vyzdį.

Sunku mums būtų prasiskverbti į visą mirusiojo gyvenimą ir išskaičiuoti visas kančias ir vargus sielos ir kūno. Priklausydami aukštam dvasiškiosios vyriausybės laipsniui, sutvarkęs Lietuvos Bažnyčios reikalus, Jis kaip paskutinis vainikas ant nudirbtų darbų, pats save užėjo. Tačiau po tuo antspaudu slepiasi erskėčiuoto veikimo, neuilnamo veikimo takas. Amžinai ryškūs Kristaus Evangelijos idealai šiame nuostabiame harmoningame lietuvių arkivyskupo asmenyje, degdami tyliai ir ramia ugnimi viliojo į save aplinkoje esančias sielas.

(Bus daugiau)

APMASTYMAI IŠ TURNIŠKIŲ

Ryte, eidamas iš buto į automobilį, pirmą kartą šimet išgirstu kukuojant gegutę. Piginę kišenėje turiu, bet joje ne doleriai, o litai, taigi būsiu turtingas litais. Gal ir neblogo, juk premjeras Vagnorius ramina, kad lito nenuvertins, nors kasmet už jį vis mažiau galiu nusipirkti. Bevykstant automobiliu iš Turniškių į Seimą, į PLB atstovybę, iš radijo sklinda kažkokios dainininkės daina „I wanna feel your body“. Man, aišku, ne tiek rūpi, kad kas nors mano „body“ čiupinėtų, bet, kad senučiui „Volgos“ automobiliui bekratant ir bemanevruojant tarp nuo žiemos pasilikusių duobių Lakštingalų gatvėje, tas šešiasdešimt metų mane išnešiojęs „body“ nesubyrėtų. Suskamba mašinos telefonas ir vairuotojas, užsukęs radiją, su kažkuo kalba. Pasirodo, jo sodo namelis buvo išplėštas. Pavogtas magnetofonas, televizorius ir neseniai pagaminatos dešros. Tačiau apie 70 kilogramų mėsos, buvusios šaldiklyje (taip vadinasi „freezer“) negalėjo paimti, nes buvo prisilusi, taigi šašlikų bus ir puota bus, kažką ramina vairuotojas.

Artėjant prie Vilniaus centro, gatvės užkimštos automobiliais taip kaip Amerikos mieste. Per pastaruosius keletus metus automobilių Vilniuje padaugėjo dvigubai, ir eisima reguliuojančios šviesos — šviesaforai, įrengti dar 1979 metais, dabar gerokai pasenę ir begėda, o automobilio srauto jau nepajėgia kontroliuoti. Svarbesnės sankryžose judėjimą tvarko, baltais diržais apsiūjusios, kelių policija. Pernai ji kontroliavo septynis, o šimet net dvidešimt sankryžų. Jei prieš keletą metų Vilniuje vyravo rusiškieji „Žiguliai“, tai dabar daugiausia vakarietiškos mašinos ir, nors senos, bet tvarkingos, stebėtinai gerai išlaikytos. Tokių surūdijusių trantų, kaip Amerikoje, čia retai pamatysi, nes policija stabdo ir baudžia. Čia taip pat reikalaujama, kad automobilis būtų vaistinė, avarijos ženklas ir gesintuvas. Deja, ne visi automobiliai su veikiančiais katalizatoriais, tai oras teršiamas smarkokai, bet blogiausia, kad lietuviai vairuotojai didžiausią priešai vieni kitiems, ypač pestiesiems.

Pagaliau mes prie Seimo rūmų. Vos tik įžengus į raštinę, prasideda mano darbo diena. Pasitirinu kompiuterį gautas elektroniniu paštu žinias iš JAV. Iš Lemonto žinia, kad „Pasaulio lietuvių“

siunta išsiusta, ją turime Vilniaus muitinėje atsiimti ir išsiuntinėti Lietuvos bei Rytų kraštų skaitytojams. Aha, žmona rašo, kad kieme ilindo „poison ivy“ ir visa išberta, kad garažo durys neatsidaro, kad mašinos priekį subrūžino į lempos stulpą, bet ramina, kad nedaug... Suskamba telefonas: tautietis prašo pagalbos. Dviems dainininkams, be gastroliuojantiems Amerikoje ir bedainuojantiems apie tremtinių traukinius, paskolines 4,000 dolerių. Dabar šie apsigyvenę Miami ir pinigų man negrąžina. Kreipėsi į ministrę Laimą Andrikiene, ši nukreipusi į PLB atstovybę. Tegaliu jam patarti, kad kreiptųsi į advokatą Amerikoje, bet pareiškiu abejonę, ar to paskolos raštelio pakaks ir ar išlaidos pasiteisins. Pažadu patyrinėti kitas galimybes. Nustebina skambutis iš Amerikos, juk ten dar vidurnaktis. Bando atsikviesti tolimą giminaitį pasisvečiuoti Amerikoje, bet JAV konsulas Vilniuje neišleidžia. Ar galiu kuo padėti? Skambinu tai giminaitei į Kauną, gaunu daugiau informacijos. Konsule nesakiusi kodėl, bet atsakiusi išduoti vizą. Daug ko apie tą konsulę esu girdėjęs. „Lietuvos rytu“ apie ją su humoru rašoma: „Kiek apie ją giesmių ir pasakų sudėta! Viena tikina, kad ji ekstrasesė Amerikos japonė, kita — kinė, trečia — vietnamietė. Tik debeteli tau į snapą, peršviečia skrodančios žvilgsniu ir viskas aišku, nuskrūdes dirbsi kaip judas jautis...“ Esu su ja telefonu kalbėjęs, nebologai kalbant lietuviškai, bet sudarė įspūdį, kad griežtai ir nesiduodanti jokiems prašymams.

Nuvažiuoju į JAV konsulatą, kur konsulė molaniai sutinka. Ji patraukli, palyginti jauna, juodaplaukė. Sakau jai, jog apie ją sklinda legendos, kad ji esanti tikra „ugly American“. Ji juokiasi ir sako, kad nieko naujo aš jai nepasakiau, ji tai žinanti. Aiškina man, kam ji duodanti vizas ir kam, ne, ir kodėl ne. Štai moteris jauna, išsiskyrusi, uždirbanti mažai (600 litų), jokio didesnio turto neturinti. Nori važiuoti pas labai tolimus gimines, su kuriais pradėjo neseniai susirašinėti. Ko ji ten važiuojanti? Aiškiai dirbti arba visiškai ten pasilikti. Baudau prieštarauti, kad šiuo atveju kviečiantieji yra pasiturintys rimti žmonės ir neleis jai nelegaliai dirbti ar iš viso pasilikti. Ji purto galvą, sakydama, kad tai nieko nereikia, jie bus apgauti. Net 50 pro-

centų visų nuvykusių į Ameriką lietuvių negrįžta, o vizas ji išduodanti tik kokiai 30 procentų visų prašančių. Rodo bylas tų, kurie negrįžta: policijos inspektorius, garsiojo „Stiklių“ restorano vadybininkas, bendrovės prezidentas... Mazi vaikiai ir vyras taip pat nėra užtikrinimas, kad moteris grįš. Ateina vyrai, prašydami surasti Amerikoje prapuolusias žmonas, arba moteris, ieškodamos negrįžtančių vyrų. Vartau nuvykusių į Ameriką ir ten nelegaliai pasilikusių bylas, ir negaliu nesutikti su konsule, tuo pačiu jaučiu ir gėdą dėl savo tautiečių elgesio.

Grįžtu į Seimą, kur jau esu laukiamas. Autorius, atnešęs knygą, įrašo ją man ir dovanoja. Nujačiu kodėl, ir neapsirinku. Nori, kad platinčiau Amerikoje. Aiškinu, kad persiuntimas brangus, o Amerikoje knygų labai mažai perka. Nors nesakau, bet žinau, kad šios knygos tikrai niekas nepirks. Matau žmogaus akys nusivylimą, deja, tikrai niekuo negaliu padėti. Vėl skamba telefonas. Kalba valstybės kontrolierius ir kalba gan griežtai. Iš Amerikos gautas stomatologijos (dantisto) kabineto įrangą dviems Gudijos lietuvių vietovėms. Įrangą, skirta Pelėsos gyvenvietei, yra tokia pasenusi ir susidėvėjusi, kad jis netikės, kad Amerikos lietuviai tokius daiktus siųstų per Atlantą. Iš tikrųjų tai ne PLB atstovybė tą įrangą išgavo ir siuntė, o tik buvo prašyta pranešti Pelėsos lietuviams, kad įrangą atsiunčiama. Tai aš jam ir pasakau, bet kontrolierius įkyriai mane kamantinėja. Jis ištiktinęs, kad Lietuvoje kažkas tuos daiktus yra sukeitę. Negi Amerikos lietuviai būtų siuntę 1975 metų gamybos aplaužytą stomatologo (dantisto) kėdę ir senus instrumentus? Aš gi esu matęs iš Amerikos atsiųstų suplyšusių ir net nešvarių drabužių, senų, neveikiančių ir nepataisomų kompiuterių, apdaužytų rentgeno mašinų, kad linkęs manyti, kad ir čia jokio keitimo ar sukčiavimo nebūta. Pažadu kontrolieriui gauti daugiau informacijos apie tą siuntą iš Amerikos.

Artėjant darbo dienos pabaigai, vėl telefonas ir vėl ta nelaiminga dantisto kėdė. Kalba asmuo, vežęs tą įrangą iš Klaipėdos į Vilnių. Jis sako esąs apkalintas, kad viską sukeitęs ir pasisavinęs. Tokio šmeižto nedovanosias ir kreipis į prokuratūrą. Raminu jį ir prizuodu, kad išaiškinsi, kokia kėdė ir kokie instrumentai buvo išsiųsti. Skubiai kompiuteriu rašau žinią žmonai į Baltimorę, prašydamas, kad kuo greičiau skambintų tos dantistų įrangos siuntėjams ir suzinotų, ką jie iš tikro siuntė.

Grįžtu į Turniškes. Pasiutusiai skauda galvą. Kitoj pusėj prezidento rezidencijos vartų, prie policininko būdelės ant grindų gulį prez. A. Brazausko didžiulis šuo ir žiūri į mane didelėmis akimis. Jam galvos tikriausiai neskauda. Naktį sapnuoju, kad sėdžiu dantisto kėdėje, o prokuroras man traukia dantį. Šalia stovi valstybės kontrolierius ir glosto šunį. Staiga kėdė lūžta ir aš krentu... Papundu. Dar naktis. Galvą tebegelia, lauke dusliai loja prezidento šuo.

P.S. Už poros dienų ateina atsakymas iš Amerikos lietuvių, siuntusių tą įrangą: „The machines were tested, checked out before they were shipped out and all were in working order. Some were 10, 15, and even 20 years old. Obviously you do not get new stuff from world Medical Relief. You get used stuff“.

Juozas Gaila

Prie stebuklingųjų Aušros Vartų Vilniuje. Nuotr. J. Tamulaičio

NAUDINGAS, BET VISŲ UŽMIRŠTAS LEIDINYS

JONAS DAUGĖLA

Vargu, ar kada nors mūsų istorijoje buvo taip niokojama mūsų tėvų kalba, kaip šandien? Džiugu, kad vis dėlto užsienio lietuvių spaudos kalba yra daug grynesnė nei tėvų žemėje. Kiekvieno skaitytojo akis ir ausis režia įvairiausi naujadarai, kuriais yra tiesiog užgožti Lietuvos laikraščiai. Jeigu dar ir galime pakęsti „autoritetą“ ir „inteligentą“, bet oda paaugais nueina skaitant „komfortabilus“ ir „adekvatus“.

Šiomis dienomis „Drauge“ šiuo reikalu mintimis pasikeitė „Dirvos“ redaktorius J. Jasaitis ir A. Barzdukas. Vėliau šiuo reikalu pasisakė ir A. Balašaitienė bei kiti kiti skaitytojai. Tačiau jų visų nuomonės kai kuriais klausimais skiriasi. Ypač jiems sunku sutarti dėl vietovardžių ir pavardžių rašymo. Kiekvienas šiuo reikalu turi savo pakankamai įtikinančią nuomonę. Tačiau mums, eiliniams skaitytojams, nelieka aišku, kur gi čia tikroji teisybė. Taip norėsi po ranka turėti mažos apimties vadovėlį, kuris išsklaidytų visas abejones.

A. Barzdukas meilę lietuvių kalbai ir grožio ilgesi, be abejojimo, yra paveldėjęs iš savo tėvų. Stasys Barzdukas buvo neabejotinas lietuvių kalbos žinovas. Jis savo tėvų kalbą tiesiog gaivališkai mylėjo. Jis visą gyvenimą rūpinosi išlaikyti šios kalbos grožį ir grynumą bei apsaugoti ją nuo bet kokių sužalojimų.

Šia meilę savo tėvų kalbai jis išsivežė ir į svečias šalis, labai gerai supratęs, kad lietuviams, patekusiems į svetimas padanges, iškils dideli pavojai lietuvių kalbos grynumui išlaikyti. Tad dar Vokietijoje jis su kitu didžiuoju mūsų kalbininku prof. dr. Pr. Skarlatu pradėjo ruošti „Lietuvių kalbos vadovą“.

Šia labai naudingą ir šandien taip reikalingą leidinį autoriai baigė rengti jau atvykę į kraštą ir drauge apsigyvenę Cleveland mieste. „Vadovė“ yra suglaustai aprašyta lietuvių kalbos istorija; pradinės gramatikos ir sintaksės taisyklės; dvibalsių ir priebalsių vartojimas; didžiųjų raidžių rašymas; svetimžodžiai ir svetimvardžiai; kirčiavimas ir

priegaidės. Visi šie mūsų kalbos reikalavimai yra pavaizduoti pavyzdžiais ir paaiškinimais. Galbūt šiandien dėl kai kurių rašybos taisyklių galima ir suabejoti. „Vadovė“ siūloma rašyti: „Žemės ūkio rūmai“ ir „Žemės ūkio Akademija“. Bet kiti kalbininkai siūlo rašyti: „Žemės ūkio rūmai“ ir „Žemės ūkio akademija“. Lietuvoje įstaigų ir organizacijų vardai rašomi įvairiai. Šie klausimai reikalauja mūsų kalbos žinovų susitarimo.

Tačiau iš viso, atrodo, kad „Vadovo“ kalbos reikalų aptarimai didesnių abejonių nesukelia ir belieka patarti visiems mūsų rašto žmonėms arčiau su juo susipažinti ir pasekti jo patarimais. Ypač vertingas visiems yra „Vadovo“ žodynas. Prof. P. Skardžius žodyno reikšmę knygos įvade aptaria: „Daugiausia man teko padirbėti žodyno srityje. Čia visų pirma gana apščiui esu davęs gražių ir būdingų natūralinių žmonių kalbos darinių su paaiškinimais iš savo „Lietuvių kalbos žodžių darybos“ ir vėlyvesnio žodžių rinkinio“. Iš 600 „Vadovo“ puslapių 440 skirti žodynui. Žodyne surinkta apie 20,000 lietuviškų žodžių ir nurodyta jų tikroji lietuviška tarmė. O, be to, pažymėti ir jų kirčiavimai.

Būtų didžiai naudinga, jeigu kuri mūsų organizacija imtųsi sumanymo (pagal žodyną — ne „iniciatyvos“) išleisti naują šio „Vadovo“ laidą. Leidinį derėtų išleisti didesniu skaičiumi (ne „tiražu“). „Vadovą“ reikėtų aprūpinti visais mūsų laikraščių redakcijoms. Redakcijos užmokesčio (ne „honoraro“) sąskaiton turėtų „Vadovą“ įteikti visiems savo bendradarbiams ir įpareigoti juos laikyti šią knygą prie rankos ir, rašant straipsnius, vadovautis pateiktu žodynu.

Štai atsiverčia mūsų valstybinio laikraščio vienas numeris. Netaip jau blogai, kad kiekvienas straipsnis yra papuoštas svetimžodžiais, kuriems tu rime puikius lietuviškus pakaitalus. Bet tiesiog akį režia ir bloga darosi, skaitant kažkokius negirdėtus, nematytus naujadarus. Belieka tik stebėtis autorių išradimumu.

CLASSIFIED GUIDE

REAL ESTATE

GREIT PARDUODA
RE/MAX
REALTORS
(773) 586-5959
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Greitas ir sąžiningas patarimas
- Nuosavybės įkainavimas veltui
- Perkame ir parduodame namus
- Pensininkams nuolaida

MISCELLANEOUS

ELEKTROS ĮVEDIMAI—PATAISYMAI
Turiu Chicago miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVIEKATŲ, IR GYVYBES DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Autos S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 98th Street
Tel. (708) 424-8854
(773) 581-8854

STASYS' CONSTRUCTION
Stalio darbai, rūdų, vonių ir virtuvų įrengimas; priestatai; keramikos plytelės; „sidings“, „soffits“, „decks“, „gutters“, plodai ir „shingles“ stogai; cementas, dažymas.
Turiu darbo draudimą.
S. Benetis Tel. 630-241-1912

ATTENTION: DIABETICS
IF YOU HAVE MEDICARE OR INSURANCE YOU COULD BE ELIGIBLE TO RECEIVE YOUR DIABETIC SUPPLIES AT NO COST. (INSULIN DEPENDENT ONLY)
CALL: 1-800-337-4144

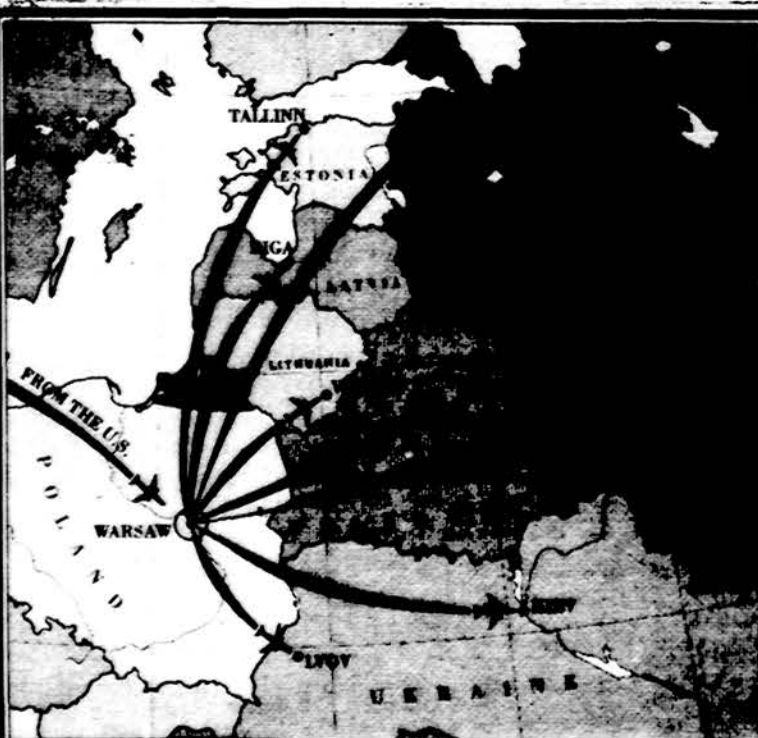
Washington, D.C. Lietuvių „Landscaping“ bendrovė savininkas, laiko darbininkus, kurie gauti vietą gyvenimui už namo priežiūrą, valymą ir mažesnę remonto darbų +\$5 (val. už „landscaping“ darbus: žolės pjovimą, kiemo valymą, apšvietimo tvarkymą. Kreipkitės: tel. 202-944-2878

Į vaikus nuo Kedzie, 66 St. liunomojamas modernus 1 mieg. butas pirmame aukšte; virykla, šaldytuvas, oro vėsintuvas, plovimo mašina, vieta auto pastatymui.
Vyresnio amžiaus žmonėms
Tel. 708-656-6599

Palangoje parduodamas 1 mieg. butas su visais įrengimais. Naujai išremontuotas. Palanga, Sodo 23, bt.3.
Tel. Palanga, 011-370-6-53250 arba Santa Monica, ponla Gerimanta, tel. 310-586-1148

Pigūs automobiliai po nedidelį aversų! Remontuokite patys. Taip pat ieškome skardininko.
Tel. 708-201-0586 arba 708-417-0515

Parduodu 1987 DODGE Omni, 5-Speed, 74,000 orig mylių. Vaziuoja puikiai; reikia „exhaust“ sistemos. Kaina: \$800. Skambinti vakarais: 773-737-0032

TEN CITIES TWO CONTINENTS ONE AIRLINE

Only LOT take you to so many destinations in Eastern Europe so easily. On LOT, you can fly nonstop from New York or Chicago to the new international terminal at Warsaw Okęcie Airport. From there, connections are easy to Riga, Tallinn, Moscow, St. Petersburg, Kiev, Lvov, Minsk and Vilnius. So take advantage of LOT's low fares, and fly to Eastern Europe in the luxury of a new fleet of Boeing 767's and ATR's.

THE POLISH AIRLINE

Call your travel agent or 1-800-223-0593 or visit <http://www.lot.com>

Jeigu tie autoriai būtų turėję prie rankos „Lietuvių kalbos vadovą“, jie žinotų, kad „barbariškai“ lietuviškai yra „užvara“, nostalgija — ilgesys; agresija — puolimas; iniciatyva — sumanymas; impulsas — akstinas, o vietoje „adekvatus“ jau ir patys galėtų susigalvoti — „pakankamas“.

Išleidami šio vertingo ir taip reikalingo leidinio naują laidą, tuo pačiu pagerbtu-

mėme mūsų didžiulius kalbininkus. Jų igimta meilė tėvų kalbai bei nuolatinis rūpestis ir svečiose šalyse išlaikyti jos grožį ir grynumą yra gražus, sektingas pavyzdys visiems mūsų šių dienų rašto žmonėms.

Būtų taip pat naudinga šiuo leidiniu aprūpinti mūsų lituanistines mokyklas, o taip pat ir Lietuvos vidurinių mokyklų bei gimnazijų.

16-tas FESTIVALIS

BRIGHTON PARKO LIETUVIŲ NAMŲ SAVININKŲ DRAUGIJA

RENGIA SAVO METINĮ FESTIVALĮ (JAU ŠEŠIOLIKTA KARTA) ANT WESTERN AVE. ŽOLYNO TARP 43 ir 47 GATVĖS, LIEPOS 25, 26 ir 27 d.

Penktadienį nuo 6 v.p.p., šeštadienį ir sekmadienį nuo 12 iki 10 v.v. pasikeisdami gros Algimanto Barmiško ir Ričardo Soko orkestrai. Bus įvairaus lietuviško maisto ir alaus. Patariama atsižvelgti vasarines sulankstomas kėdes.

Šių metų festivalį remia City Of Chicago, Fantasy Amusements, Old Style Beer, Standard Federal Bank For Savings, Marquette Bank ir American Airlines.

Dėl informacijos skambinti:
773-847-0864 arba „beeper“ 773-650-2611

JAV LB Ekonominių Reikalų Taryba
informacijos skyrius
Algirdas Rimas, 1711 Wainwright Dr., Reston, VA 22090
Tel.: (703) 471-1711

EKONOMIKA — ŽVILGSNIS IŠ LIETUVOS

ANTISTRATEGIJA

„Verslo žinios“ rašo, jog galutinai atsisakius kurti Lietuvos naftos įmones, paaiškėjo kad Lietuva neturi strategijos dėl naftos. Norima skubiai, pigiau už rinkos kainą, privatizuoti akcinę bendrovę „Mažeikių nafta“ ir akcinę bendrovę „Lietuvos kuras“. Iki prezidento rinkimų norima bent šiek tiek kompensuoti indėlius gyventojams. Tam bus naudojamos privatizavimo lėšos. Delsimas garantuoti paskolas Būtingės terminalui kainuos Lietuvai mažiau nei 45 mln. dolerių per metus.

„Verslo žinios“ redakcijos skiltyje rašo, kad valstybės skuba atsisakyti sau priklausiančios bendrovės „Mažeikių nafta“ ir „Lietuvos kuras“ akcijų dalies tada, kada šios bendrovės jau stojasi ant kojų ir rengiasi uždirbti gražaus pinigų.

„Mažeikių naftos“ specialią skaitiavimą, gegužį uždariusios didžiausią per ketverius metus pelną — 15 mln. litų bendrovės didžiają dalį valstybei priklausiančių akcijų ketinama parduoti už 4-5 kartus mažesnę kainą negu rinkos vertė.

Laikraštis pastebi, kad įvertinti tikrąją bendrovės ir jos akcijų vertę dabar pajėgūs tik užsienio ekspertai. Tai kai nuojau keletą šimtų tūkstančių dolerių. Brangu, bet atsipirka keleriopai. Tačiau valdžios vyrams to nereikia. Geriausia išeitis — paskubėti privatizuoti minimas bendroves, kaip ir „Lietuvos telekomą“, jūros krovinių bendrovę „Smeltė“, lietuviškos naftos gyvybės bendrovę „Geonafra“. Turėjusieji rublinių indėlių, rašo laikraštis, gaus po šimtą kitą litą. Del to žmonės labai nepraturtės, bet išrinktųjų dauguma tariamai tesės pažadus ir kartu uždirbs „dividendų“ prezidento rinkimams. Tuo tarpu elementari idėja užtikrinti nepertraukiamą „Mažeikių naftos“ aprūpinimą žaliava ir svarbiausia, uždirbti iš rusiškos naftos eksporto, atidėta dar metams.

Skubanti puslėvių parduoti perspektyvias bendroves, vyriausybė pabūgo garantuoti paskolas Būtingės terminalui statybai ir naftotiekio iš Mažeikių į Būtingę tiesimui. Tai, kaip apskaičiuota, per metus iki 1999 — jų rudens gresia mažiau nei 45 mln. dolerių nuostolius valstybei dėl statybos užtęsimo. Bet svarbiausia — kita tiek ir toliau uždirbs Latvija už rusiškos naftos eksportavimą per Ventspilio uostą. Dar, kaip ir iki šiol, latviams keletą milijonų dolerių primokės ir Lietuva už Mažeikiuose pagamintų naftos produktų eksportą per Ventspilį.

DIDĖJA INDELŲ DRAUDIMO SUMOS

Seimas pakeitė indėlių draudimo įstatymą. Nuo kitų metų pradžios didžiausia draudimo suma bus 25,000 litų, o 2000-aisiais metais — 65,000 litų. Dabar draudžiami tik 5,000 litų, o bankui bankrutavus, indėlininkams išmokama 80 proc. apdraustosios sumos, — t.y. 4,000 litų.

Pagal įstatymo pataisą, dabar bus skirtingai kompensuojami prarasti indėliai litais ir

užsienio valiuta. Nuo kitų metų indėliai iki 5,000 litų bus kompensuojami 100 procentų, o valiuta — 90 proc. Indėliai iki 10,000 litų atitinkamai 90 proc. ir 80 proc. sumos. Didėjant sumai, atitinkamai mažėja kompensacijos procentas.

Pasak Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininkės Elvyros Kunėvičienės, didesnės sumos numatytos indėliams litais todėl, kad tokiu būdu gyventojai būtų skatinami indėlius bankuose laikyti litais.

Šių metų balandžio 1 d. Lietuvos žmonės bankuose laikė 1.9 milijardus litų indėlių. Pusę jų buvo indėliai litais, kiti — užsienio valiuta.

Dar viena naujovė: nuo kitų metų nebus draudžiami indėliai ne tik litais ir JAV doleriais, kaip dabar, bet ir kitomis Europos Sąjungos valiutomis.

GRŪDŲ PERTEKLIUS

Lietuvos grūdinių kultūrų plotai šiemet yra 1 mln. 116 tūkst. ha. Prognozuojama, kad šiemet bus prikulta 2 mln. 614 tūkst. tonų grūdų. Žemdirbiai, ateikę sėklai ir pašarams, siūlys pirkti apie 1.2 mln. tonų grūdų.

„Jeigu sulauksime tokio derliaus — Lietuvoje bus 200,000 tonų grūdų perteklius“, — „Lietuvos rytui“ teigė Grūdų perdirbimo įmonių sąjungos prezidentas Linas Kirkilis.

Ki naujojo derliaus pradžios grūdų perdirbimo įmonėse, be valstybės rezervo grūdų, liks nepanaudota 60,000 tonų javų ir neparduota apie 10-15 tūkst. tonų miltų.

Iš žemdirbių pagal valstybės nustatytas kvotas turėtų būti supirkta 200,000 tonų maistinių kviečių, 100,000 tonų rugių, 4,000 t. grikių ir 30,000 tonų žirnių ir pupų. Šis kiekis bus perkamas valstybės nustatytomis kainomis, o likę grūdai — rinkos kainomis. Už toną kviečių valstybė mokės 630 litų, nors šiuo metu rinkos kaina yra 450-500 litų už toną.

Kur reikės dėti grūdų perteklių — neaišku. Lietuvoje per metus sunaudojama 500-550 tūkst. tonų maistinių grūdų, alui ir spiritui gaminti reikia dar 80 tūkst. tonų, pašarinių grūdų poreikis per pastaruosius 7 metus nuo 1.7 mln. tonų sumažėjo iki 350,000.

Pasak L. Kirkilio, esant dabartinėms grūdų supirkimo kainoms, jų parduoti užsienyje neįmanoma. Latvijoje ir Estijoje kviečių ir rugių tona kainuoja 100 litų pigiau nei Lietuvoje. Čikagos prekių biržoje kviečių tona šiuo metu kainuoja 480 litų, o Lietuvoje — nuo 560 iki 700 litų priklauso nuo kokybės. Rusija nuo Lietuvos maisto produktų vis dar atsisverusi 20-25 proc. muilais.

Ekonomistų nuomone, žemdirbiams auginti grūdus pelninga. Skirtumas tarp jų savikainos ir valstybės nustatytos kainos skirtingose šalies vietose siekia 50-100, o kai kur ir dar daugiau procentų. Tačiau reikia sugebėti parduoti.

NEBĖRA PIRKĖJŲ

Marijampolės bendrovės „Vernitas“ generalinis direktorius Kęstutis Liubinas „Lietuvos rytui“ skundėsi, kad jau seniai nebuvo tokios sudėtingos vasaros. Pernai tokiu laiku bendrovės sandeliuose buvo sukaupta 500 tonų verpalų, šiemet — net 1,400 tonų.

Nuo balandžio mėnesio „Vernito“ produkcijos beveik niekas nebeperka. Apie pusę verpalų įmonė parduodavo Lietuvoje, kitą pusę Lenkijoje, Rusijoje, Vengrijoje, Italijoje.

Pasak įmonės vadovo, Rusija neturi pinigų, prarasta rinkta Ukrainoje ir neatgauta nemažų pinigų už ten pristatytą produkciją.

Marijampolietis šiuo metu ieško pirkėjų Ispanijoje, Barcelonoje vykstančioje parodoje, taip pat derasi su viena anglų firma, planuojančia per metus nupirkti po 800 tonų verpalų.

Liepos mėnesį visi pusantrų tūkstančių „Vernito“ darbuotojų atostogauja.

BRANGS ŠILUMA IR KARŠTAS VANDUO

Kitą šildymo sezoną vilniečių išlaidos už buto šildymą ir karštą vandenį padidės nuo 33 iki 44 procentų, — rašo „Sostinė“.

Naujosios kainos netrukus turėtų būti patvirtintos. Dabar siūlomi du mokėsių variantai. Pirmasis — už šilumą mokama tik šildymo laikotarpiu, antrasis — visus metus. Toks mokėsių buvo siūlomas ir pernai, tuomet jis buvo pramintas „Saulės mokėsiu“.

Jei bus priimtas pirmas variantas, tai 4 asmenų vilniečių šeima gyvenanti 62 kvadratinę metrų ploto bute, už šildymą ir karštą vandenį per metus sumokės 2,713 litų. Jei bus pasirinktas antrasis projektas — 2,504 litus. Taip pat reikės mokėti ir už vonios įrengtą „vyvatukų“ šilumą, kuri iki šiol nebuvo apmokėtinama.

Vilniaus miesto meras Rolandas Pakšas pritaria, kad būtų įvestas „saulės mokėsių“, tačiau ne dabar, vėliau. „Saulės mokėsių“ naudingas šilumos tinklams, šiek tiek per metus sutaupytų ir žmonės, tačiau, kaip juos įtikinti mokėti už šilumą ir vasarą.

Miesto meras nenorėjo komentuoti siūlomų naujų kainų. „Pirmiausia turi būti aiškiai pasakyta, kokias kompensacijas gaus mažas ir vidutinės pajamos gaunantys vilniečiai. Ar bus padidinti atlyginimai ir pensijos“, — sakė R. Pakšas.

Tuo tarpu premjeras Gediminas Vagnorius šių eilučių autorę užtikrino, kad elektros energija nebrangs, tam nėra jokio pagrindo.

ZOKNIŲ ORO UOSTE SIURBS ŽIBALĄ

Šią vasarą buvusioje Zoknių karinėje bazėje prie Šiaulių bus pradėti naftos produktų teršalų valymo darbai. Pasak Šiaulių mero Alfredo Lančausko, tikimasi, kad rugpjūtį trajuose gręžiniuose specialiais prietaisais bus pradėta siurbti ant gruntinio vandens susidariusi naftos produktų plėvelė. Šis teršalų sluoksnis buvusioje aviacinio kuro bazės teritorijoje siekia nuo 30 iki 60 centimetrų storio. Baltijos konsultacinės grupės tyrimais, pusę Zoknių aerouosto teritorijos užteršta naftos produktais, kurių gali būti nuo

VARTOKIME SAVO KRAŠTO GAMINIUS

Bevertant senus leidinius, galima patirti apie ankstyvesnes Amerikos lietuvių verslininkų pastangas užmegzti ekonominius ir kultūrinius ryšius su Lietuva. Tam tikslui 1933 m. Čikagos lietuvių įsteigė organizaciją, kuri buvo pavadinta Lithuanian Professional and Businessman Association. 1937 m. buvo nutarta pakeisti organizacijos pavadinimą ir pasivadinti Lithuanian Chamber of Commerce of Illinois. Lietuviškai: Illinois Lietuvių prekybos rūmai. Šioji organizacija ragino cionykščius ir kitataučius lietuvius vartoti Lietuvos gaminius. Iš Lietuvos importuojamų prekių reklamavimui buvo naudojami laikraščiai, radijo laidos ir kitos priemonės. Anais prieškariniais laikais Čikagoje ir kituose miestuose buvo galima pasigardžioti lietuviškais maisto gaminiais. Deja, antrasis pasaulinis karas sugriovė Amerikos lietuvių geresnės ir užkinto kelią Lietuvoje pagamintų prekių importui.

Dabar, nepaisant Lietuvos nepriklausomybės atgavimo, Čikagoje, bei kituose JAV miestuose sunku surasti Lietuvoje pagamintų prekių. Tiesa, pasitaiko ir išimčių. Va, prieš porą metų, vienoje Čikagos parduotuvėje, atsir-

pusantro iki 6 tūkstančių tonų.

Valymo įrangą nupirkta už PHARE programos ir Danijos vyriausybės lėšas. Kol kas neaišku, kaip bus panaudojamas išgautas kuras. Oro uosto teritorijoje jau keleri metai „verslėja“ privatus naftos produktų surinkėjas. Žokniuose buvo išgręžta apie 100 nedidelių gręžinių, kuriuose ant vandens paviršiaus susikauptų žibala sėmdavo šiaurietiai. Ir dabar tebedirba kelios tokios grupės žmonių.

Prieš porą metų Žokniuose norėjo dirbti JAV Čikagos bendrovė „Balte Vac“, turėjusi ir gamtos augininko Valdo Adamkaus rekomendaciją. Savo siūlomą projektą „Balte Vac“ žadėjo finansuoti pati, o kaip užmokėti pasiūmė surinktus teršalus. Pasinaudojama Danijos specialistų atliktais tyrimais, ši bendrovė teigė, jog Žokniuose ji surinktų tiek naftos produktų, kad projektas ne tik atsipirktų, bet ir duotų pelno. Tačiau buvo pasirinkta Danijos kompanija „Kruger konsult“, kuri pasiūlė savo teršalų surinkimo būdą.

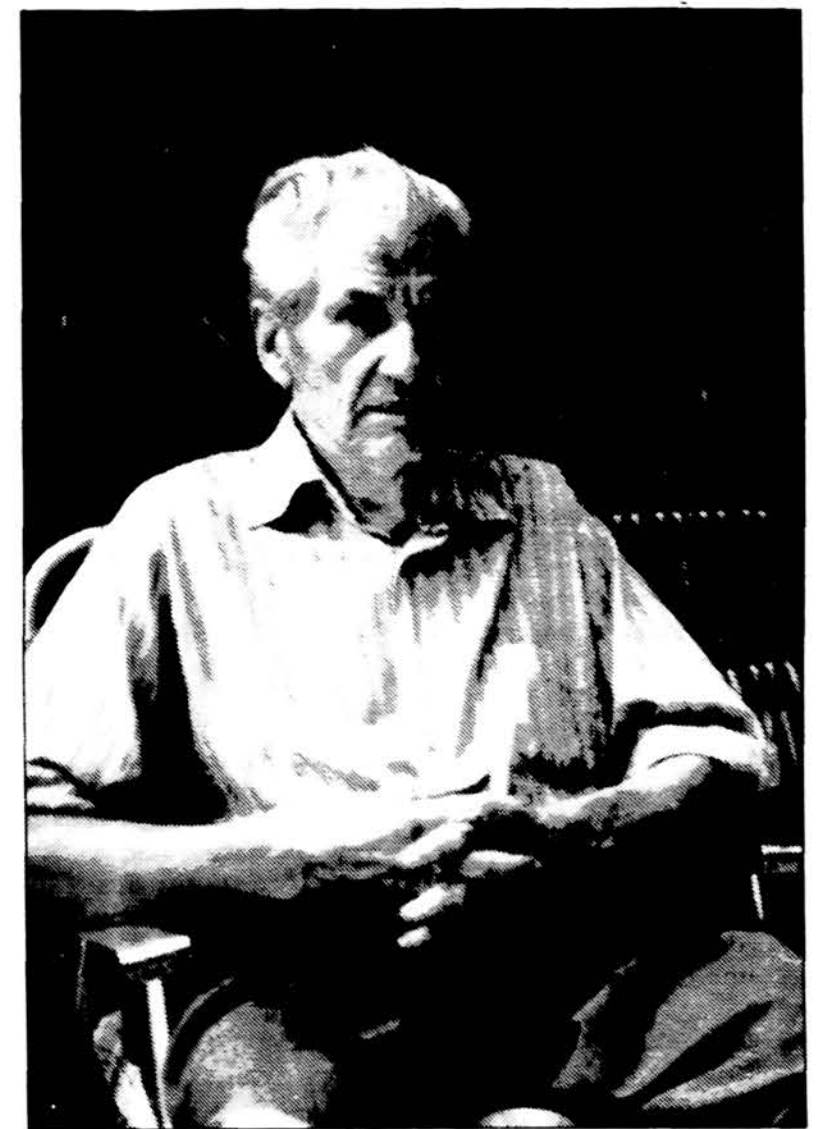
SKRAIDYS Į AMERIKĄ

Birtelį „Lietuvos avialinijos“ už 28.8 mln. litų pardavė 6 iš 11 rusiškų „Jak-42“ lėktuvus. Likę bus parduoti rudenį, kai „Lietuvos avialinijos“ išsiperkamos nuomos būdu įsigys dar vieną „Boeing 737-300“ lėktuvą. Šiuo metu „Lietuvos avialinijos“ turi du nuosavus ir nuomoja dar vieną senesnės kartos „Boeing“ lėktuvus. Susisiekimo ministro Algio Žvalausko tvirtinimu, kitais metais numatoma įsigyti vieną „Boeing 767“ lėktuvą ir juo pradėti skrydžius per Atlantą.

Rima Jakutytė

KIEKVIENA DIENA PILNA NAUJINIŲ. VISA TAI RASITE DIENRAŠTYJE

DRAUGAS

Juozas Vasiukevičius

SU A.A. JUOZU VASIUKIČIUM ATSIŠVEIKINANT

Liepos 2 d. netikėtai ir nelauktai mirė a.a. Juozas Vasiukevičius. Jis nuolat pabrėždavo, kad Lietuvoje buvęs tik paprastas Suvalkijos, Sintaupos, ūkininkas, bet daugelis čia, Amerikoje jį pažinojo, kaip nepaprastą lituanistinio švietimo, lituanistinių mokyklų remėją. Tampiariai jo ryšiai buvo su Čikagos aukštesniąja lituanistikos mokykla, kurią baigė visi trys jo vaikai: Joana 1961, Rimvydas 1965 ir Danutė 1967 m. Porą mokslo metų, 1965-66 ir 1966-67, jis buvo Tėvų komiteto pirmininku. Per 42 mokyklos veikimo metus turėjo daug pirminkų, daug narių, kurie ant savo pečių nešė mokyklos išlaikymo našą.

Kuo skyrėsi a.a. Juozas Vasiukevičius nuo kitų Tėvų komiteto pirmininkų? Pirmiausia gal tuo, kad nebijojo pirmininku išbūti dvejus mokyklos metus. O tokių buvo nedaug. Antra, būdamas pirminku, jis rūpinosi materialiniais reikalais, bet nemėgino nei direktoriaus, nei mokytojo mokyti, kaip jie turi vaikus mokyti. O tokių buvo, kurie mokė...

Mokykla leido vadovėlius, pratimus, metraščius. Jiems sandėliuoti buvo gautas vienas Jaunimo centro kambarys. Del vietos stokos ten buvo kraunamos dėžės be kokios tvarkos. Kartais sunku būdavo prie reikiamos dėžės prieiti. Tai pamatęs, a.a. velionis 1966 m. kovo mėn. sukalė stiprias lentynas, ant kurių buvo tvarkingai sudėti ČALM leidiniai, lengvai prieinami.

Mokyklos išleistus vadovėlius, pratimus, metraščius panorėta laikyti ne tik sandėlyje, bet ir parodyti Jaunimo centre besilankančiai visuomenei. Kilo reikalas nusipirkti gražią spintą ir visa tai išdėstyti. Spinta buvo nupirktą Tėvų komiteto vardu, bet

daugiausia J. Vasiukevičiaus lėšomis.

Lentynomis tebesinaudoja Lituanistikos tyrimo ir studijų centras bei Pedagoginis lituanistikos institutas, o gražiąją spintą Čikagos lituanistinė mokykla, visos tebeveikiančios Jaunimo centre.

Baigus ČALM jaunaušiai dukrai Danutei, J. Vasiukevičius nebegalėjo būti Tėvų komitete. Mokytojų taryba, įvertindama jo nuopelnus mokyklai, 1967 m. pavasarį suteikė jam Mokytojų tarybos garbės nario vardą. Tai vienintelis atsitikimas ČALM istorijoje.

Ir dar vienas dalykas išskyrė a.a. J. Vasiukevičių ir jo žmoną Antaniną iš tėvų, kurie leido savo vaikus į ČALM. Beveik visi tėvai, baigus vaikus bet kokio laipsnio lituanistinę mokyklą, pamazą ją užmiršta, nebesilanko į jos renginius, jos neberemia.

Ne toks buvo a.a. Vasiukevičius su žmona. ČALM kasmet turėdavo bent penkis išskilesnes dienas: mokslo metų pradžią, tradicinį vakarą, Vasario 16 minėjimą, metraščio sutikimą ir mokslo metų užbaigimą. Baigęs darbą Tėvų komitete, vaikus baigus mokyklą, jis dar 25 m., kol mokykla gyvavo, atsilankydavo į šias paminetas mokyklos datas. Ne tik apsilankydavo, bet kiekvieną kartą įteikdavo didesnę ar mažesnę auką. Ar daug tokių rasime iš viso, kurie taip ilgai ir taip gausiai būtų remę lituanistinį švietimą? Nedaug. Aš žinau tik vieną, tai buvo Juozas Vasiukevičius, kurį palaidojome liepos 5 d. Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse. Amžina atilsis, teilsis ramybeje. Bet ar galės jis ramiai ilstetis, jei nematys atsiduriant sau lygaus ar net didesnio lituanistinio švietimo remėjo, negu buvo jis, paprastas Sintaupos ūkininkas?

Juozas Masilionis

paremsime Lietuvos valstybės eksporto galimybes. Negalima išvengti vieno, kito pageidavimo. Lietuvos eksportines prekes, turi būti geros kokybės. Jų įpakavimas turėtų prilygti Vakarų valstybių standartams. Taipgi be galo reikalinga eksportuojamų prekių re-

klama. Labai gaila, bet šiuo metu nedaug kas mūsų žino, kur šiame krašte parduojamos Lietuvoje pagamintos prekės. O ką jau bekalbėti apie kitataučius, kurie dažnai nesugeba suvokti, kas yra lietuviai ir kur yra ta Lietuva.

Petras Petrutis

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Chicagoje ir apylinkėse ruošiamų lietuviškų renginių kalendorius skaitytojų informacijai "Drauge" spausdinamas kiekvieno mėnesio pirmos savaitės laidoje. Organizacijos, pageidaujancios, kad jų numatomi renginiai būtų įrašyti rugpjūčio mėn. kalendoriaus laidoje, prašomi nedelsiant pranešti "Drauge" redakcijai. Pranešimus prašome siųsti raštu — laišku ar fakso. Kiekvienas pranešimas turi būti pasirašytas pranešančiojo asmens pilna pavardė, nepamirštant pažymėti ir telefono numerį. Telefonu renginių registracijos nepriimame.

Salomėja Virkutienė iš Cicerio, IL, ir šiemet "Draugo" vasaros šventės laimėjimams dovanojosi jos a.a. Vyro Antano Virkūčio sukurta dekoratyvinę vėjo malūną, kurio sparnai sukasi net švelnučią vasaros vėjeliui pučiant. Šis malūnas bus įdomi darželio puošmena asmeniui jį laimėjusiam "Draugo" vasaros renginyje sekmadienį, rugpjūčio 3 d. Visi kviečiami atsilankyti ir išbandyti savo laimę.

Mokytojų studijų savaitė Dainavoje vyks rugpjūčio 3-10 d. Dainavoje. Visi mokytojai kviečiami dalyvauti. Prašoma nedelsiant registruotis pas Švietimo tarybos pirmininkę Reginą Kučienę, tel. 708-301-6410.

Čikagos skautų stovykla baigsis ši šeštadienį, liepos 26 d. Autobusas su stovyklavietėmis išvyks 11 val. ryto ir į Pasaulio lietuvių centrą atvyks maždaug 4 val. p.p. Tėvai prašomi nesisivelti sutikti grįžtančius vaikus. Skautus, iš stovyklos grįžtančius savo priemonėmis, prašoma būtinai pasiimti iš stovyklavietės iki 11 val. ryto.

Kazimierietė seselė Salvatorė, 8-nerius metus mokytojavusi Nekalto Prasidėjimo parapijos mokykloje, Brighton Parke, š.m. rugpjūčio 16 d. išvyksta į Fort Lauderdale, Florida. Ne atostogauti seselė vyksta į gražiąją Floridą, bet talkinti St. Clements parapijos mokyklos mokytojų jų pedagoginiame darbe. Ses. Salvatorėi linkime sėkmės pamėgtoje profesijoje.

Dėkojame Šv. Kazimiero vienuolijos seselėms, Agai Rimienai, Antaninai Noreikienei ir dr. Petriui Rasčiui, dovanojusiems vertingus laimikius "Draugo" vasaros šventės, sekmadienį, rugpjūčio 3 d., ruošiamai Marijonų vienuolyno sodelyje, Čikagoje. Visi kviečiami ir laukiami.

Julija ir Antanas Janonai, Chipley, FL, atsiligindami už laimėjimų bilietelius, pridėjo 100 dol. auką "Draugui". Nuosirdžiai dėkojame!

Kazys Laukaitis, LB Lemonto apylinkės valdybos pirmininkas, yra patyręs bitininkas, savo bitelių suneštu medumi mėgstas dalintis su bičiuliais. Budamas nuosirdus "Draugo" rėmėjas, dienraščio vasaros šventės laimėjimams dovanojosi net dvi dėzes po 12 stiklainių naujo medaus. Atsilankę į "Draugo" vasaros šventę, sekmadienį, rugpjūčio 3 d. ruošiamą Marijonų vienuolyno sode, turėsite progą pasidžiaugti saldžiais ir vertingais laimikiais. Kaziui Laukaitiui už dovanas dėkojame.

Augustui ir Emilijai Pretkeliams, Jadvygai Gruodienai, Stasei Vaišvilenei, Daivai Mockaitienei ir Emilijai Kriaučiūnienei dėkojame už vertingas dovanas "Draugo" šventės laimėjimų lentynai. Jūsų dovanos pagausins laimikius ir renginių padarys įdomesniu.

LB Brighton Parko apylinkės valdyba su laimėjimų stalu dalyvaus Brighton Parko Namų savininkų draugijos ruošiamoje mugėje, kuri bus šį savaitgalį Western gatvėje, tarp 43 ir 74 gatvių. Lietuvių visuomenė kviečiama aplankyti šį laimikų stalą ir paremti Lietuvių Bendruomenės Brighton Parko apylinkės veiklą.

Grazina Gusevienė, Chicago, IL, — mūsų nauja "Draugo" prenumeratorė. Sveikiname!

Arvydas Vanagūnas, Oak Park, IL, grąžindamas laimėjimo bilietelių šakneles, atsiuntė 39 dol. auką "Draugui". Tariaime aciu!

ŠVIETIMO MINISTRAS LIETUVIŲ KULTŪROS MUZIEJUJE

Balzeko lietuvių kultūros muziejų Čikagoje žymūs svečiai aplanko dažnokai. Lankėsi čia daug įvairių menininkų, muzikų, šokėjų, politikų, ministrų, ambasadorių, verslininkų tiek iš Lietuvos, tiek iš Amerikos ir kitų kraštų. Muziejaus ekspozicija bei veikla domėjosi ir pats Lietuvos prezidentas. Neseniai Čikagoje viešėdamas į Balzeco lietuvių kultūros muziejų užsuko ir Lietuvos švietimo ministras Zigmas Zinkevičius. Lankantis tokiame svarbiame sveičiui nejučiomis jaudiniesi: ar patiks, ar neras kokius kliaučius, ar nepasirodys kas nors ne taip. Visi žinom, kad tautinėms mažumoms JAV nelengva išlaikyti savo kultūrinę švietėjišką organizaciją. Ne tik išlaikyti finansai, bet ir neapsileisti, žiūrėti, kad jų veikla būtų kuo profesionalesnė, kuo mažiau saviveiklinė. Balzeco muziejaus vadovybė ir darbuotojai stengiasi geriau atlikti savo darbą — muziejaus rinkiniais rūpinasi profesionalai, jiems padeda talkininkai savanoriai. Atrodo, kad ministras muziejumi liko labai patenkintas. Susidomėjęs apžiūrėjo Aleksandro Račkaus surinktą gintaro rinkinį, pasikalbėjo su numizmatikos skyriaus vadovu Frank Passic, paspaudė ranką Stanley Balzekui ir pasisakė esąs tolimas jo giminaitis, pasidomėjo Imigracijos istorijos bei genealogijos skyriaus darbu. Kruopščiai pasiklausė ir svečių knygą, pagyrė muziejaus darbuotojų ir nusifotografavęs atmintinai, išvyko. Liko malonus ir šiltas jausmas. Ne todėl, kad muziejus patiko ministrui, o todėl, kad dar vienas žmogus įvertino mūsų darbą ir pastangas išlaikyti lietuvišką kultūrą išeivijoje.

Muziejaus informacija

Redaguoja J. Plačas. Medžiagą siųsti: 3206 W. 65th Place, Chicago, IL 60629

LAKŪNAS

Džyru — džyru. Gero vėjo!
Kiek vaikų čionai suėjo:
Orlaivuką padariau,
Aš dabar — lakūnas jau!

Dar — dar — dar žeme
ratukai
Varikliukas sukas, sukas,
Paridenes takeliu,
Į padanges jį keliu.

Orlaivukas skrenda,
skrenda...
Gluosny žvirbliai

išsigando...
Nebepaveja vaikai,
Palukėk, ar padūkai!

Džyru — džyru. Ūžu — ūžu...
Ėmė sparnas ir... nulūžo.
Orlaivukas keberioškšt
Ir į žemę — pykšt, pykšt,
pokšt.

Ar taisyti? Netaisyti,
Bet geresnį padarysiu.
Juo nuskrisiu per girias,
Per laukus ir per marias.
Viktoras Šimaitis

LIEPOS MĖNUO

Liepos mėnesį yra minėtinų dienų. Jau mes kalbėjome apie JAV nepriklausomybę ir karaliaus Mindaugo vainikavimą. Šį mėnesį 1410 metais įvyko milžiniškas mūšis, kuris vadinamas Žalgirio mūšiu. Čia karaliaus Vytauto vadovaujami lietuviai kariai ir lenkų daliniai sutriuškino kryžiuočių galybę. Tas mūšis buvo panašus į pasaulinį karą, nes kryžiuočiai suorganizavo karių iš daugelio valstybių.

Prieš 64 metus du lietuviai didvyriai Darius ir Girėnas perskrido Atlanto vandenyną ir žuvo netoli Lietuvos valstybės sienų. Jie savo skridimą skyrė Jaunajai Lietuvai, nes Lietuva neseniai buvo atstaciusi savo nepriklausomybę. Jie išgarsino Lietuvą visame pasaulyje. Jie nuskrido toliau: iš daugelio Lietuvos vietovių, panašiai kaip į Šiluvą. Šventė tęsiasi visą savaitę.

Liepos mėnuo Lietuvos istorijoje užima labai garbingą vietą.

Redaktorius

KITI APIE MUS

Jan Hanusz
(1858-1887)

Lenkas mokslininkas-kalbinkas. Studijavo Krokuvėje, Leipce, Berlyne, Venoje. Grįžęs į Italiją ir Prancūzijoje. Parašė daug straipsnių indoeuropiečių kalbotyros klausimais. Svarbiausias Hanušo baltistikos darbas paskelbtas 1886 m. "Apie lietuvių slavų epochą indoeuropiečių praeities atžvilgiu". Jis, sprendamas tą problemą, stengiasi panaudoti gana įvairią medžiagą. Lituanistikos klausimais Hanušas parašė ir dau-

Čikagos ZVAIGŽDUTĖ

Isteigtas Lietuvių Mokytojų Sąjungos Chicago skyriaus

Lietuvos valstybės raštineje dirba vienuolis.

Piešė Natalija Mackevičiūtė

VELNIA UŽMUŠĖ

Prieš šimtą metų Upynos apylinkėje laikrodžio dar niekas ne tik neturėjo, bet nebuvė jo nei matęs. Tais laikais jaus žmonės veždavo parduoti į Palangą, net į Rygą. Ir, štai, vienas ūkininkas, pardavęs jaus Palangoje ar Rygoje, nusipirko ten sieninį laikrodį, parsivežė namo ir pasikabino ant sienos.

Rytą atsikėlus ūkininko žmona žiūri ir savo akimis netiki, kad ant sienos pakabin-tas daiktas juda ir juda be sustojimo.

— Na, kaip jau čia — tave turbūt velnias nešioja, — sako ji ir, pagriebusi kirvį, švaks švaks kirvypente į laikrodį. — Pavandrovok dabar! — sako ūkininkė, nudžiugusi, kad laikrodis subyrėjo.

SKAUTIŠKA MOKYKLA

Atvažiuavau į „G.A.M.“ ir išbuvau 7 dienas. Čia buvo įdomu stovyklauti ir kartu daug išmokti. Susipažinau su naujais draugais ir sesėmis. Įsirengėm daug įrengimų, kad palengvinti stovyklavimą. Ši skautiška mokykla man davė daug patyrimo, kaip teisingai vadovauti skitčiai. Iš geros skilties išsivystys ir gera draugovė.

Nina Padalino,
(„Zvaigždynų kelias“)

PAGALVOKITE NR. 8 ATSAKYMAI

1. Berlyno 43 kilometrų ilgio sovietinė siena egzistavo nuo 1961.VIII.13 iki 1989 m., kol ji buvo pralaužta. Ją baigė griauti 1990 m. pabaigoje. (The 1993 Almanac, psl. 196). 2. Matematikoje „piuso“ ir „minus“ ženklus sugalvojo Johann Widman 1489 m. (Desk Reference, psl. 106, N.Y., 1993). 3. Didžiausio Lietuvoje širšų lizdo apimtis 1.50 metrų, aukštis — 50 cm, o svoris 900 gramų. Jis buvo rastas Vilniuje („Draugas“, Nr. 68, 1996.IV.5). 4. Seniausios JAV garbės draugija „Phi Beta Kappa“, įsteigta 1776 metais. 5. Mėnulis. 6. Mėnulis.

PAGALVOKITE NR. 9

1. Kokio aukščio yra keturių prezidentų galvos, iškalto Rushmore kalne, S. Dakotoje? 2. Kolumbo laikais, kas buvo daugiau pažengę jūrininkystėje — anglai, ispanai ar portugalai? 3. Ploto atžvilgiu, kuri iš šių valstybių šiandieną yra didžiausia: Italija, Lenkija, Rumunija, Suomija, Švedija, Vokietija? Atsiuntę JAV dr. E. Gerulius. 4. Kuri KUN valstija yra užregistruvusi daugiausiai automobilių? 5. Aplink tvorėlę, viduryje dyka (tuščia). 6. Apskritas kubiliukas, uodegoj šakaliukas.

Kad žinotum savo nelaimę, per tris laukus atsilenkum. Tas yra laimingiausias, kuris nelaimėje nenusimena.

Ką pasėsi, tą ir pjausi. Ant tokių pasistojęs ir geresnius žiūri.

Lengva paskolinti, bet nelengva atgauti.

G. Ragutienė

KEISTAS LINKSMUMAS

Lietus. Kai žmonės pagalvoja apie lietų, dažniausiai išvengia liūdnumo. Žiūri į liūtų ir galvoja apie saulę, šilumą. Man labai patinka lietus. Yra labai linksma, kai galiu sėdėti savo kambaryje ir žiūrėti pro langą į užmigusių pasaulį. Švelnus lietus patylomis gailina viską. Kartais, kai būna šilta lauke, aš mėgstu išbėgti laukan ir pajusti liūtį pilantį ant manęs ir šokinėti per baldas. Aš turiu keistą linksnumą ir noriu privilioti kitus, kad ir kiti galėtų džiaugtis lietuje taip, kaip ir aš.

Ada Valaitytė,
9 klasės mokinė
Čikagos lit. m-la

VILKOLAKIAI LIETUVOJE

Apie vilkolakius Lietuvoje buvo manoma, kad jie žmones pavirtę į vilkus. Sakoma, kad jie šoko už tokių kuolelių. Jei norima vilkolakį nušauti, reikia sidabrinio šautuvo apšukti per galvą ir šauti greitai per kojas.

Petras Plačas

VILKOLAKIAI IR VELNIA

Kai mes čia Amerikoje nuvažiuojame į kiną ir pamatome filmą apie vilkolakius ar velnius, sakome, kad tai baisūs filmai. Lietuvių pasakos apie velnius ar vilkolakius nėra taip baisios, kartais atrodo net juokingos. Mūsų pasakose velniai ir vilkolakis yra apgauti, ne taip baisiai vaizduojami, kaip Amerikos filmuose.

Irutė Masulytė,
Abu Lemonto Maironio lit.
m-los mokiniai.
(„95 mes dar gyvi“)

x Pigiai parduodama deklaratyvių krautuvė ir restoranas: pastatas ir visi įrenginiai. Skambinti: 773-881-7394.

x **TRANSPAK praneša:** „Aukščiausias gyvenamas pastatas, 78 m aukščio, 24 aukštų, 322 numeris, 654 vietų „Lietuvos“ viešbutis Vilniuje. Pastatytas 1984 m. pagal architektų V. ir A. Nasvyčių, inžinierių Č. Gerliako, V. Milvydo ir J. Marozienės projektą. Aukščiausia bažnyčia — dviejų bokštų po 84 m aukščio, 64x30 m raudonų plytų neogotikinė apaštalo evangelisto Šv. Mato parapijinė bažnyčia, pastatyta 1899-1909 m. Anykščiūose. Pirmojo pasaulinio karo metu vokiečiai sušprogdino viršutines bokštų dalis. Jos grūdamos apgadino bažnyčios stogą ir skliautus. 1928 m. atstatytos. Bažnyčios bokštų aukštis — 79 m“. Pini-gai ir siuntiniai į Lietuvą. Maisto siuntiniai. **TRANSPAK**, 4545 W 63 St., Chicago, IL 60629, tel. 773-838-1050.

ADVOKATAS GINTARAS P. ČEPĖNAS
(436 S. Pulaski Rd., Chicago, IL 60629
(1/2 bl. į šiaurę nuo Balzeco muziejaus)
Tel.: 773-582-4500
14325 S. Bell Rd., Lockport, IL 60441
Tel. 708-301-4866
Valandos pagal susitarimą

Advokatas Jonas Gibaitis
Civilinės ir kriminalinės bylos
6247 S. Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. 1-773-776-8700
Darbo val. nuo 9 iki 7 val. vak.
Sėdima 9 v. iki 1 val. p.p.

ADVOKATAS Vytenis Lietuvninkas
4536 W. 63th Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvės nuo „Draugo“)
Tel.: 773-294-0100
Valandos pagal susitarimą